

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 11.07.2001
KOM(2001) 398 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

EUROOPAN SOPIMUSOIKEUDESTA

Tiivistelmä

Tämän tiedonannon tarkoituksena on laajentaa Euroopan sopimusoikeudesta käytävää keskustelua saamalla siihen mukaan Euroopan parlamentti, neuvosto sekä asianosaiset tahot, kuten yritykset, oikeusalan toimijat, tiedemaailman edustajat sekä kuluttajien ryhmät.

Sopimusoikeuden tiettyjen osa-alueitten lähentyminen EY:n tasolla koskee yhä lukuisampia kysymyksiä. EY:n lainsäädännössä on toimittu valikoivasti: direktiivejä on annettu tietyistä sopimuksista tai markkinointimenetelmistä, kun siihen on havaittu olevan aihetta. Euroopan komissio haluaa tässä vaiheessa kerätä tietoja siitä, tarvitaanko sopimusoikeuden alalla pitemmälle vietäviä EY:n toimia – erityisesti siksi, ettei tapauskohtaisella toimintamallilla pystyttäisi enää ratkaisemaan kaikkia esiin tulevia ongelmia.

Komissio haluaa selvittää, johtuvatko ongelmat sopimusoikeuden eroista jäsenvaltioissa, ja saada esimerkkejä tästä. Tiedonannossa perätään erityisesti sitä, voivatko rajat ylittävissä kaupassa käytettävien sopimusten tekemiseen, tulkintaan ja soveltamiseen liittyvät ongelmat haitata sisämarkkinoitten sujuvaa toimintaa. Komissiota kiinnostaa myös se, vähentävätkö vai lisäävätkö erilaiset kansalliset sopimuslainsäädännöt rajat ylittävien liiketoimien kustannuksia. Tiedonannolla halutaan niinikään saada näkemyksiä siitä, voiko nykyinen alakohtainen tapa harmonisoida sopimusoikeutta aiheuttaa epäjohtonmukaisuuksia EY:n tasolla tai ongelmia siinä, ettei EY:n lainsäädäntöä pantaisi täytäntöön tai kansallisia toimeenpanotoimia sovellettaisi yhtenäisellä tavalla.

Mahdollisten konkreettisten ongelmien suhteen komissio haluaisi saada näkemyksiä siitä, millaisia niiden ratkaisujen pitäisi olla tai millaisia ne voisivat olla. Helpottaakseen mahdollisten ratkaisujen muotoilemista komissio luettelee tiedonannossa joitakin ratkaisumalleja. Kuka tahansa voi kuitenkin ehdottaa muitakin ratkaisumalleja.

- Ongelmien ratkaisut jätetään markkinoitten löydettäviksi.
- Tuetaan yhteisten ei-sitovien sopimusoikeudellisten periaatteitten kehittämistä sopimuspuolten käyttöön sopimusten laatimista varten, kansallisille tuomioistuimille ja välimiehille päätöksentekoa varten sekä eri maiden lainsäätäjille lakiehdotusten laatimista varten.
- Tarkastellaan ja parannetaan nykyistä EY-lainsäädäntöä sopimusoikeuden alalla ja tehdään siitä johdonmukaisempaa tai mukautetaan sitä kattamaan myös sellaiset tilanteet, joita säädöksen antamishetkellä ei ennakoitu.
- Säädetään uutta EY:n tason lainsäädäntöä. Tässä yhteydessä voitaisiin yhdistellä erilaisia elementtejä: säädöksen luonne (asetus, direktiivi tai suositus), sen suhde kansalliseen lainsäädäntöön (korvaava tai samaan aikaan sovellettava), kysymys sitovista säännöistä sovellettavien säännösten puitteissa sekä kysymys siitä, voisivatko sopimuspuolet päättää EY-säädöksen soveltamisesta vai sovellettaisiinko EY-säädöksiä automaattisesti turvasäännöksinä, joihin voitaisiin tukeutua, elleivät osapuolet ole sopineet jostain tietystä ratkaisusta.

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto.....	3
2.	Tiedonannon tarkoitus	5
3.	Sopimusoikeus nyt	6
3.1.	Voimassa oleva lainsäädäntö	6
3.1.1.	Kansainväliset oikeuslähteet.....	6
3.1.2.	Yhteisön lainsäädännön kuvaus	7
3.2.	Vaikutukset sisämarkkinoihin.....	7
3.3.	Yhteisön lainsäädännön yhdenmukainen soveltaminen.....	9
4.	Vaihtoehtoja tuleviksi EY:n aloitteiksi sopimusoikeuden alalla	10
4.1.	I. Ei toteuteta EY:n tason toimia	12
4.2.	II. Edistetään yhteisten sopimusoikeudellisten periaatteitten kehittämistä tähtäimessä kansallisten lakien lähentäminen.....	13
4.3.	III. Parannetaan voimassa olevan lainsäädännön laatua.....	14
4.4.	IV. Annetaan uutta kattavaa EY-lainsäädäntöä	16
4.5.	Muut mahdolliset vaihtoehdot	17
5.	Päätelmät.....	17

1. JOHDANTO

1. Keskustelu yksityisoikeuden aineellisten säännösten, erityisesti sopimusoikeuden, mahdollisesta harmonisoinnista on vilkastunut viime vuosina.¹
2. Euroopan parlamentti on antanut päätöslauselmia yksityisoikeuden aineellisten säännösten mahdollisesta harmonisoinnista. Vuosina 1989 ja 1994 parlamentti esitti toiveen, että ryhdyttäisiin tarkastelemaan mahdollisuutta koota yhteinen yksityisoikeuden eurooppalainen koodeksi.² Parlamentti totesi, että sisämarkkinoitten saattaminen valmiiksi edellyttää tiettyjen yksityisoikeuden osa-alueiden yhdenmukaistamista ja että keskeisten yksityisoikeuden osa-alueiden yhdenmukaistaminen Euroopan siviililaiksi olisi tehokkain harmonisointitapa, kun otetaan huomioon yhteisön oikeudelliset vaatimukset rajattomilla yhtenäismarkkinoilla.
3. Komission työohjelmasta 2000 maaliskuun 16. päivänä 2000 antamassaan päätöslauselmassa Euroopan parlamentti katsoo, että tehokkaampi yhdenmukaistaminen yksityisoikeuden alalla on tullut välttämättömäksi sisämarkkinoilla, ja pyytää komissiota laatimaan alaa koskevan tutkimuksen.³ Parlamentille 25. heinäkuuta 2000 antamassaan vastauksessa komissio totesi, että se antaa muille yhteisön toimielimille ja kansalaisille tiedonannon, jonka tavoitteena on syvälinen ja mahdollisimman laaja-alainen keskustelu vuoteen 2001 mennessä, joka on Tampereen Eurooppa-neuvoston asettama määräaika. Kyseisessä tiedonannossa analysoidaan voimassaolevaa tai valmisteilla olevaa yhteisön lainsäädäntöä siviilioikeuden eri aloilla, jotta voitaisiin kartoittaa ja arvioida puutteet ja tehdyt tai tekeillä olevat akateemiset tutkimukset. Tämä on erityisen tärkeää, kun otetaan huomioon johdetun oikeuden merkitys sisämarkkinoiden kehitykselle sekä tuleville kaupallisille ja teknologisisille suuntauksille.
4. Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien kohdassa 39 pyydetäänkin ”aineellisen oikeuden osalta – – tutkimaan kokonaisvaltaisesti tarvetta lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä yksityisoikeudellisissa asioissa esteiden poistamiseksi riita-asioiden sujuvalta käsittelyltä.”⁴ Asiaa koskevasta kuulemisasiakirjasta ilmoitettiin komission tulostaulussa⁵ vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteutumisen seuraamiseksi Euroopan unionissa. Tampereen Eurooppa-neuvosto tarkasteli oikeudellista yhteistyötä EY:n perustamissopimuksen IV osaston perusteella. Tämän tiedonannon on tarkoitus olla ensimmäinen askel Tampereen päätelmien täytäntöönpanossa.

¹ Ks. Ole Lando ja Hugh Beale (toim.), *Principles of European Contract Law Parts I and II*, (Kluwer Law International, 2000); Academy of European Private Lawyers, *European Contract Code – Preliminary draft*, (Universita Di Pavia, 2001), jäljempänä ”Pavian ryhmä”; ”Study Group for a European Civil Code”. Kattava keskustelu ja yksityiskohtainen kirjallisuusluettelo Euroopan yksityisoikeutta koskevista kysymyksistä on teoksessa Hartkamp, Hesselink, Hondius, Joustra, Perron (toim.), *Towards a European Civil Code* (Kluwer Law International, 1998).

² EYVL C 158, 26.6.1989, s. 400 (pätöslauselma A2-157/89); EYVL C 205, 25.7.1994, s. 518 (pätöslauselma A3-0329/94).

³ EYVL C 377, 29.12.2000, s. 323 (pätöslauselma B5-0228, 0229 – 0230 / 2000, s. 326, kohta 28).

⁴ Tampereella 15. ja 16. lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät, SI (1999) 800.

⁵ KOM(2000) 167, 24.3.2000 – viimeisin päivitys toukokuussa 2001, ks. KOM(2001) 278 lopullinen, 23.5.2001.

5. Tämä tiedonanto mainitaan niinkään komission tiedonannossa⁶ sähköisestä kaupankäynnistä ja rahoituspalveluista – asiayhteytenä on rahoituspalvelujen oikeudellisten puitteitten yhdenmukaisuuden varmistaminen.
6. Oikeustieteen johtavat asiantuntijat ovat käsitelleet perinpohjaisesti kysymystä tiettyjen yksityisoikeuden osa-alueiden harmonisoinnista. Tuoreisiin julkaisuihin kuuluu kaksi luonnosta sopimuskoodiksi⁷ ja luonnos sopimusoikeuden peruseriaateiksi.⁸ Tieteellinen työ jatkuu, ja sen yhteydessä käsitellään muitakin kysymyksiä, joita kaksi julkaistua luonnosta eivät sisällä. Tällaisia aiheita ovat mm. rahoituspalvelujen eri osa-alueilla tehtävät sopimukset, vakuutus sopimukset, rakentamissopimukset, factoring-rahoitus, leasing ja eräät omaisuus oikeuden osa-alueet. Tutkimuksessa keskitytään aloihin, jotka ovat erityisen merkittäviä oikeuksien turvaamiseksi liikuttaessa EU:n sisärajojen yli.⁹
7. Tieteellisen työn tavoitteet vaihtelevat sitovan koodexin luomisesta restatement-tyyppisiin periaatteisiin, joiden avulla voidaan saada luotettavia vertailutietoja näiden alojen oikeudellisesta tilanteesta Euroopassa.
8. Sopimusoikeuden tiettyjen osa-alueitten lähentyminen EY:n tasolla on käsittänyt yhä lukuisampia kysymyksiä. Kuluttajalainsäädännön alalla annettiin vuosina 1985–1999 peräti seitsemän direktiiviä, joissa käsitellään sopimuskysymyksiä.¹⁰ Harmonisointi näyttää etenevän muillakin alueilla.¹¹

⁶ KOM(2001) 66 lopullinen, 7.2.2001, s. 11.

⁷ Pavian ryhmä julkaisi hiljattain alustavan luonnoksensa eurooppalaiseksi sopimuskoodiksi (*European Contract Code – Preliminary draft*, Università Di Pavia, 2001). Luonnos pohjautuu Academy of European Private Lawyers -akatemian työhön ja sisältää sääntöjä ja ratkaisuja, jotka perustuvat Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Sveitsin lainsäädäntöön. Aihealueita ovat sopimuksen tekeminen, sen sisältö ja muoto, sopimuksen tulkinta ja vaikutukset, sopimuksen täyttäminen ja täyttämättä jättäminen, sopimuksen raukeaminen sekä eräät muut sopimukseen liittyvät poikkeamat ja oikeussuojakeinot.

⁸ Eurooppalaista sopimusoikeutta käsittelevä Commission on European Contract Law (joka on saanut merkittävän osan rahoituksestaan EY:n komissiolta) on julkaissut Ole Landon ja Hugh Bealen toimittaman kirjan *Principles of European Contract Law Parts I and II*, (Kluwer Law International, 2000). Kirja sisältää Euroopan yhteisön maille yhteisiä periaatteita sellaisista aiheista kuin sopimusten tekeminen, sen pätevyys, tulkinta ja sisältö, edustajan oikeus tehdä toimeksiantajaansa sitovia sopimuksia, sopimuksen täyttäminen ja täyttämättä jättäminen sekä oikeussuojakeinot. Kirjassa tehdään ehdotuksia yhteisiksi säännöiksi ja esitetään kustakin säännöstä kommentteja ja vertailevaa analyysia.

⁹ Merkittävää tieteellistä toimintaa harjoittaa tällä alalla myös Study Group on a European Civil Code, eurooppalaista yksityisoikeutta käsittelevä tutkimusryhmä, joka koostuu 15 EU-maan ja eräiden ehdokasmaiden tieteellisistä asiantuntijoista. Ryhmän käsittelemiä aiheita ovat mm. kauppa-, palvelu- ja pitkäaikaissopimukset, arvopaperit, sopimuksenulkoiset velvoitteet sekä irtaimen omaisuuden siirto. Ryhmä pyrkii mm. vertailevan tutkimuksen kautta lopulta muotoilemaan kattavasti muotoillun ja kommenttein varustetun luonnoksen kultakin käsittelemältään alueelta.

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 1999/44/EY, annettu 25. toukokuuta 1999, kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista tietyistä seikoista (EYVL L 171, 7.7.1999, s. 12). Neuvoston direktiivi 93/13/ETY, annettu 5. huhtikuuta 1993, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista (EYVL L 95, 21.4.1993, s. 29). Neuvoston direktiivi 90/314/ETY, annettu 13. kesäkuuta 1990, matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista (EYVL L 158, 23.6.1990, s. 59). Neuvoston direktiivi 85/577/ETY, annettu 20. joulukuuta 1985, muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta (EYVL L 372, 31.12.1985, s. 31). Neuvoston direktiivi 87/102/ETY, annettu 22. joulukuuta 1986, kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL L 42, 12.12.1987, s. 48), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 90/88 (EYVL L 61, 10.3.1990, s. 14) ja direktiivillä 98/7 (EYVL L 101, 1.4.1998, s. 17). Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/7/EY, annettu 20. toukokuuta 1997, kuluttajansuojasta etäsopimuksissa (EYVL L 144, 4.6.1997, s. 19). Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/47/EY, annettu 26. lokakuuta 1994, ostajien

9. Alakohtaisessa harmonisoinnissa on ollut kyse tietyistä sopimuksista tai markkinointimenetelmistä. Direktiivejä on annettu, kun harmonisointiin on ilmennyt erityistä tarvetta.

2. TIEDONANNON TARKOITUS

10. Euroopan komissio haluaa keskustelun tässä vaiheessa kerätä tietoja siitä, tarvitaanko sopimusoikeuden alalla pitemmälle vietäviä EY:n toimia – erityisesti siksi, ettei tapauskohtaisella toimintamallilla pystyttäisi ratkaisemaan kaikkia esiin tulevia ongelmia. Tämä ei estä komissiota tekemästä aloiteoikeutensa nojalla myöhemmin ehdotuksia erityisiksi toimiksi sopimusoikeuteen liittyvissä kysymyksissä, jos tarvetta niihin esiintyy. Erityisesti kyseeseen tulisivat sisämarkkinapolitiikkaan liittyvät meneillään olevat tai käynnistettävät aloitteet.
11. Tämän tiedonannon tarkoituksena on laajentaa keskustelua ja kannustaa kuluttajia, yrityksiä, ammattialajärjestöjä, viranomaisia ja muita julkisia laitoksia, tiedemaailman edustajia ja muita asiasta kiinnostuneita osallistumaan siihen. Tiedonannon C-osassa tarkastellaan sopimusoikeuden nykytilaa, syitä sen merkitykselle kansainvälisissä neuvotteluissa sekä EY:n lainsäädännön yhtenäiseen soveltamiseen liittyviä ongelmia. D-osassa esitetään yleiset puitteet EY:n tulevalle politiikalle sopimusoikeuden alalla.
12. Sopimusoikeus käsittää useita oikeuden osa-alueita. Niiden taustalla ovat jäsenvaltioitten erilaiset kulttuuri- ja oikeusperinteet – sopimusoikeutta koskevassa oikeusjärjestyksessä on useimmissa jäsenvaltioissa samanlaisia käsitteitä ja sääntöjä. Valtioiden rajat ylittäviä liiketoimia säännellään pääasiassa sopimusoikeuden kautta. Sopimusoikeutta sääntelevää yhteisön lainsäädäntöä on jo annettu jonkin verran, joskin alakohtaisesti.
13. Tiedonannossa käsiteltäviin aloihin kuuluvat kauppasopimukset ja kaikentyyppiset palvelusopimukset, myös rahoituspalvelut.¹² Sopimuksen toteuttamista ja toteuttamatta jättämistä sekä oikeussuojakeinoja koskevat yleiset säännöt ovat näiden sopimusten välttämätön perusta ja ansaitsevat tulla käsitellyiksi. Olennaisia ovat niinkään säännöt yleisistä seikoista, kuten sopimuksen laatimisesta, pätevyyydestä ja tulkinnasta. Taloudellisten seikkojen vuoksi voi olla paikallaan käsitellä myös irtainta omaisuutta koskevia luottovakuuksia samoin kuin perusteetonta etua koskevaan lainsäädäntöön liittyviä sääntöjä. Tarkasteltaviksi olisi otettava myös ne

suojaamisesta kiinteistöjen osa-aikaisen käyttöoikeuden ostosopimuksen tiettyihin osiin nähden (EYVL L 280, 29.10.1994, s. 83).

¹¹ Esimerkkeinä mainittakoon neuvoston direktiivi 86/653/ETY, annettu 18. joulukuuta 1986, jäsenvaltioiden itsenäisiä kauppaedustajia koskevan lainsäädännön yhteensovittamisesta (EYVL L 382, 31.12.1986, s. 17), Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY, annettu 8. kesäkuuta 2000, tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista (EYVL L 171, 17.7.2000, s. 1), Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/35/EY, annettu 29. kesäkuuta 2000, kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta (EYVL L 200, 8.8.2000, s. 35), neuvoston direktiivi 85/374/ETY, annettu 25. heinäkuuta 1985, tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL L 210, 7.8.1985, s. 29), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 99/34/EY (EYVL L 141, 4.6.1999, s. 20), sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/5/ETY, annettu 27. tammikuuta 1997, rajojen yli suoritettavista tilisiirroista (EYVL L 43, 14.2.1997, s.25).

¹² KOM(2001) 66 lopullinen, 7.2.2001, s. 11.

vahingonkorvausoikeuden seikat, jotka liittyvät sopimukseen tai ovat muutoin sisämarkkinoitten kannalta merkittäviä, kunhan ne jo sisältyvät voimassa olevaan EY-lainsäädäntöön.

14. Tietyillä yksityisoikeuden osa-alueilla sopimukset ovat osapuolten suhteen monimutkaisuus huomioon ottaen vain yksi mahdollisista sääntelykeinoista. Näihin osa-alueisiin – kuten työ- ja perhelainsäädäntöön – liittyy omanlaisiaan kysymyksiä, eikä niitä käsitellä tässä tiedonannossa.
15. Tässä tiedonannossa komission haluaa kiinnittää päähuomion kahtaalle: ensinnäkin niihin ongelmiin, joita sopimusoikeuden kansalliset erot voivat aiheuttaa, ja toiseksi sopimusoikeuden tulevan kehittämisen vaihtoehtoihin EY:ssä. Sen kautta komissio voi linjata tulevaa politiikkaansa tällä alalla ja ehdottaa mahdollisesti tarvittavia toimenpiteitä.

3. SOPIMUSOIKEUS NYT

3.1. Voimassa oleva lainsäädäntö

3.1.1. Kansainväliset oikeuslähteet

16. Kansainväliset oikeuslähteet tarjoavat ratkaisuja joihinkin kansallisen sopimusoikeuden eroihin liittyviin ongelmiin. Ensimmäiseksi on tarkasteltava yhtenäisiä kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjä ja selvitettävä, mitä lakia sopimukseen on sovellettava. Tärkein oikeuslähde on tällöin Rooman yleissopimus,¹³ jonka kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet.
17. Rooman yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan sopimusvelvoitteisiin kaikissa tapauksissa, jossa voidaan tehdä valinta eri maiden lainsäädäntöjen välillä.¹⁴ Yleissopimuksen mukaan osapuolet voivat sopia, minkä maan lakia sovelletaan. Yleissopimuksessa rajoitetaan sovellettavan lainsäädännön valintaa ja määritetään se lainsäädäntö, jota sovelletaan silloin, kun valintaa ei tehdä. Määräyksiä ei sovelleta yleissopimuksen 1 artiklassa mainituilla aloilla (ei esim. luonnollisten henkilöiden oikeudelliseen asemaan tai vakuutus sopimuksiin, jotka koskevat Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden alueella sijaitsevia riskejä).
18. Toiseksi on tarkasteltava kansainvälisesti yhdenmukaistettuja aineellisoikeuden sääntöjä. Tässä yhteydessä tärkein oikeuslähde on vuoden 1980 YK:n yleissopimus kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista (CISG-sopimus), johon ovat liittyneet kaikki jäsenvaltiot lukuun ottamatta Yhdistynyttä kuningaskuntaa, Portugalia ja Irlantia.

¹³ Sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskeva vuoden 1980 Rooman yleissopimus (konsolidoitu versio) (EYVL C 27, 26.1.1998, s. 34).

¹⁴ Rooman yleissopimuksen ohella on mainittava 27. syyskuuta 1968 tehty Brysselin yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla, sellaisena kuin se on muutettuna yleissopimuksilla uusien jäsenvaltioiden liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen. Tanskaa lukuun ottamatta kaikkien jäsenvaltioiden osalta yleissopimus korvataan 1. maaliskuuta 2002 lukien tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22. joulukuuta 2000 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 44/2001 (EYVL L 12, 16.1.2001, s. 1).

19. CISG-yleissopimuksessa vahvistetaan yhtenäiset säännöt tavarankansainväliseen kauppaan. Sääntöjä sovelletaan tavarankauppaan koskeviin sopimuksiin, elleivät sopimuspuolet toisin sovi. Yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät mm. henkilökohtaiseen käyttöön tai kotitalouden käyttöön ostetun tavarankauppa sekä osakkeiden, sijoitustodistusten tai siirtokelpoisten arvopapereiden kauppa.
20. Yleissopimuksessa on määräyksiä sopimuksen tekemisestä (tarjous ja sen hyväksyminen) sekä myyjän ja ostajan oikeuksista ja velvollisuuksista. Yleissopimuksella ei säännellä sopimuksen tai sen määräysten pätevyyttä eikä sopimuksen mahdollista vaikutusta myydyn tavarankansainväliseen kauppaan. Se ei koske myöskään myyjän vastuuta sopimuksen ulkoisissa kysymyksissä.

3.1.2. Yhteisön lainsäädännön kuvaus

21. Useissa yhteisön säädöksissä on yksityisoikeuteen liittyvien seikkojen yhdenmukaistamista koskevia säännöksiä. Tietyissä direktiiveissä on säädetty sopimuksen tekemisestä, tarjouksen muodosta, sisällöstä ja hyväksymisestä samoin kuin sopimuksen toteuttamisesta eli osapuolten velvollisuuksista. Useissa direktiiveissä määritetään lisäksi yksityiskohtaisesti, minkä sisältöisiä tietoja osapuolten on annettava eri vaiheissa ja erityisesti ennen sopimuksen allekirjoittamista. Eräitten direktiivien piiriin kuuluu sopimuspuolen oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka liittyvät sopimuksen täyttämiseen, myös sen puutteelliseen täyttämiseen tai täyttämättä jättämiseen.
22. Tärkeimmistä sopimusoikeuteen liittyvistä yhteisön säädöksistä annetaan kuvaus liitteessä I, ja liitteessä II luetellaan sitovia ja ei-sitovia kansainvälisiä oikeusvälineitä, jotka liittyvät aineellisen yksityisoikeuden eri näkökohtiin. Liitteessä III esitetään jäsenmääräisesti yhteisön lainsäädäntöä ja havainnollistetaan, missä määrin yhteisön lainsäädännössä ja CISG-yleissopimuksessa jo käsitellään niitä sopimusoikeuden osa-alueita, jotka kuuluvat tämän tiedonannon aihepiiriin.

3.2. Vaikutukset sisämarkkinoihin

23. Komissio haluaa selvittää, syntyykö (ja jos syntyy, missä määrin) sisämarkkinoitten toiminnalle suoraan tai välillisesti esteitä siitä, että jäsenvaltiot soveltavat kukin omaa yksityisoikeuteen liittyvää lainsäädäntöään. Jos tällaisia esteitä on, EU:n toimielinten on ehkä ryhdyttävä tarvittaviin toimiin.
24. EY:n perustamissopimuksessa annetaan yhteisön toimielimille toimintavaltuuksia, joilla halutaan helpottaa sisämarkkinoitten perustamista ja toimintaa, erityisesti tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaata liikkuvuutta. Tätä kautta EY on pystynyt huomattavasti vähentämään niitä esteitä, jotka hankaloittavat taloudellisten toimijoiden – mm. tavarantuottajien, palveluntarjoajien, välittäjien ja kuluttajien – toimintaa EY:ssä ja sen ulkopuolella.
25. Teknisen kehityksen (kuten Internetin sähköiseen kaupankäyntiin tarjoamien mahdollisuuksien) ansiosta taloudellisten toimijoiden on entistä helpompaa käydä kauppaan pitkien etäisyyksien päästä. Rajat ylittävää kauppaan helpottaa merkittävästi myös, että euro otetaan käyttöön kahdentoista EU-maan yhteisenä valuuttana. Tähänastisista saavutuksista huolimatta tietyt ongelmat ovat kuitenkin edelleen ratkaisematta. Markkinat eivät toimi niin tehokkaasti kuin niiden pitäisi voida toimia. Se on kaikkien kannalta huono asia.

26. Kun tavara vaihtaa omistajaa kaupan, leasingin tai vaihtokaupan kautta, tapahtumaa säännellään sopimuksella. Rajat ylittävissä kaupassa käytettävien sopimusten tekemiseen, tulkintaan ja soveltamiseen liittyvät ongelmat voivat näin ollen vaikuttaa sisämarkkinoitten toimintaan. Kysymys onkin, vastaavatko nykyiset sopimuslainsäädännön säännökset yritysten ja kuluttajien nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin sisämarkkinoilla vai tarvitaanko yhteisön toimia.
27. Eri maiden sopimusoikeusjärjestyksissä on yleensä vahvistettu sopimusvapauden periaate Sopimuksen osapuolet voivat vapaasti sopia sopimusehdoista. Kuhunkin sopimukseen sovelletaan kuitenkin jonkin tietyn valtion lakeja ja tuomioistuinten päätöksiä. Osa kansallisista säännöistä ei ole sitovia, jolloin sopimuspuolet voivat päättää soveltavansa niitä tai sopia muista ehdoista. Sitoviakin sääntöjä kuitenkin on erityisesti tapauksissa, joissa sopimuspuolet ovat asemaltaan huomattavan erilaisia, esimerkiksi kun osapuolena on vuokralainen tai kuluttaja.
28. Tavallisesti erilaiset kansalliset oikeusjärjestykset eivät aiheuta ongelmia rajat ylittävään toimintaan, koska osapuolet voivat sopia, minkä maan lakia heidän sopimukseensa sovelletaan. Valitsemalla jonkin maan lain sopimuspuolet samalla hyväksyvät kaikki sen lain sitovat säännökset sekä ne ei-sitovat säännökset, joita he eivät korvaa muilla ehdoilla. Ristiriitoja voi kuitenkin syntyä siitä, että yhden maan lainsäädännön mukaan sitovat säännöt ovat ristiriidassa jonkin toisen maan lainsäädännön mukaan sitovien sääntöjen kanssa. Tällaiset erilaisten sitovien sääntöjen aiheuttamat ristiriidat voivat haitata rajat ylittävää toimintaa.
29. Vaikkei lainsäädännössä niitä edellytettäisikään, tietyt sopimusten lausekkeet voivat olla jäsenvaltion yleisten käytäntöjen tulosta, erityisesti silloin, kun käytäntö on saanut muodollisen asun vakiosopimuksissa. Joskus voi olla hankala tehdä sopimusta, jonka ehdot poikkeavat jossain jäsenvaltiossa yleisesti sovellettavista ehdoista. Osapuolen voi merkittävien taloudellisten tai oikeudellistenkin seikkojen vuoksi olla vaikeaa tai jopa mahdotonta hyväksyä toisen osapuolen maassa yleisesti käytetyn vakiosopimuksen ehtoja. Vastaavista syistä myös tämän voi olla vaikea hyväksyä ensiksi mainitun maan käytäntöjen mukaisia ehtoja.
30. Kuluttajien ja erityisesti pk-yritysten halukkuutta rajat ylittäviin liiketoimiin saattaa vähentää se, ettei muita sopimusoikeudellisia lainsäädäntöjä tunneta. Tämä on ollut osasyynä eräitten sellaisten yhteisön säännösten antamiseen, joilla pyritään parantamaan sisämarkkinoitten toimintaa. Tavaroiden ja palvelujen tarjoajat voivat jopa katsoa, ettei tuotteitten toimittaminen rajan takaisille kuluttajille ole taloudellisesti kannattavaa, ja kieltäytyä siitä. Alihankintaa ja hankintasopimuksia koskevat säännökset vaihtelevat melkoisesti jäsenvaltiosta toiseen.¹⁵ Erot saattavat vaikeuttaa alihankkijoiden – yleensä pk-yritysten – osallistumista rajan ylittävään liiketoimintaan.
31. Erot kansallisen lainsäädännön määräyksissä saattavat lisäksi merkitä lisäkustannuksia, etenkin tiedottamiseen ja mahdollisiin riita-asioihin liittyviä kustannuksia yrityksille yleensä ja erityisesti pk-yrityksille ja kuluttajille. Sopimuspuolet voivat joutua hankkimaan tietoja ja oikeudellista apua oudon

¹⁵ Italiassa on erityinen alihankintaa koskeva laki, ja Ranskassa säädetään lailla alihankkijoille suoritettavien maksujen ehdoista. Toista päätä edustavat useimmat jäsenvaltiot, joissa sopimussuhteisiin sovelletaan yksityisoikeuden säännöksiä (esim. Saksassa alihankintaan sovelletaan vuoden 1976 lakia liiketoiminnan yleisistä ehdoista sekä tiettyjä siviililain pykälää).

ulkomaisen lain tulkinnasta ja soveltamisesta. Jos sovellettavasta laista on sovittu sopimuksessa, sitä sovelletaan myös siihen sopimuspuoleen, jonka maan lakia ei valittu. Sitä sovelletaan vähemmässä määrin myös sellaisiin sopimuksiin, joiden yhteydessä osapuolet ovat sopineet vakiosopimusehdoista, elleivät nämä ehdot kata kaikkia ongelmatapauksia.

32. Toimenpiteen lisäkustannukset saattavat haitata myös kilpailua esimerkiksi silloin, kun ulkomainen kilpailija kilpailee tavarantoimittajan tai palveluntarjoajan kanssa maassa asuvista asiakkaista.
33. Komissio haluaa saada tietoja siitä, missä määrin edellä kuvatut seikat aiheuttavat ongelmia sisämarkkinoitten toiminnalle ja mitkä muut sopimusoikeuteen liittyvät seikat haittaavat sisämarkkinoitten toimintaa.

3.3. Yhteisön lainsäädännön yhdenmukainen soveltaminen

34. EY:n lainsäätäjän on varmistettava johdonmukaisuus EY:n säädösten laatimisessa samoin kuin niiden täytäntöönpanossa ja soveltamisessa jäsenvaltioissa. Euroopan yhteisön toimenpiteiden on oltava keskenään johdonmukaisia, ja niillä olisi oltava sama tulkinta ja samat vaikutukset kaikissa jäsenvaltioissa. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että ”sekä yhteisön oikeuden yhtenäisen soveltamisen periaate että yhdenvertaisuusperiaate edellyttävät, että yhteisön oikeuden sellaisen säännöksen sanamuotoa, joka ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen säännöksen sisällön ja soveltamisalan määrittämiseksi, on tavallisesti tulkittava koko yhteisössä itsenäisesti ja yhtenäisesti”.¹⁶
35. Sopimusoikeuden alalla EY:n lainsäätäjä on tähän mennessä harjoittanut harmonisointia vähä kerrassaan. Kun markkinat ovat kehittyneet ennakoimattomalla tavalla, vähittäinen toimintatapa voi aiheuttaa epäjohdonmukaisuutta EY-lainsäädännön soveltamisessa. Tietyissä tilanteissa¹⁷ on esimerkiksi mahdollista soveltaa sekä ovimyynti- että timeshare-direktiiviä. Kumpikin direktiivi antaa kuluttajalle oikeuden purkaa kauppa, mutta oikeuden käyttöön sovellettava määräaika ei ole sama. Tällaiset sääntöristiriidat ovat poikkeustapauksia, mutta komissio kuulisi mielellään ongelmista, joita mahdolliset EY-sääntöjen ristiriidat aiheuttavat.
36. Abstraktien termien käyttö EY:n lainsäädännössä voi sekin aiheuttaa ongelmia eli epäyhtenäisyyttä EY:n lainsäädännön ja kansallisten toimenpiteitten täytäntöönpanossa ja soveltamisessa. Abstraktien termien tarkoittamille oikeudellisille käsitteille voi olla kunkin maan lainsäädännössä koko joukko erilaisia säännöksiä.¹⁸

¹⁶ Asia C-357/98 *The Queen v. Secretary of State for the Home Department ex parte: Nana Yaa Konadu Yiadom*, Kok. [2000], 9265, 26 kohta. Ks. myös asia C-287/98, *Luxemburg v. Linster* Kok. [2000], 6917, 43 kohta; asia C-387/97, *Komissio v. Kreikka* Kok. [2000], 5047; asia C-327/82, *Ekro v. Produktschap voor Vee en Vlees*, Kok. [1984] I-107, 11 kohta. Yhtenäisen soveltamisen periaatetta sovelletaan myös yksityisoikeudessa, ks. asia C-373/97, *Dionisios Diamantis v. Elliniko Dimosio (Kreikan valtio) ja Organismos Ikonomikis Anasinkrotisis Epikhiriseon AE (OAE)*, Kok. [2000], I-1705, 34 kohta, asia C-441/93 *Pafitis ym. v. TKE ym.* Kok. [1996] I-1347, 68–70 kohta.

¹⁷ Ks. asia C-423/97, *Travel-Vac S.L. v. Manuel José Antelm Sanchís* [1999] Kok. I-2195.

¹⁸ Näitä ongelmia on tarkasteltu hiljattain Euroopan parlamentin tutkimuksessa, jonka teki tunnustettujen riippumattomien oikeudellisten asiantuntijoiden ryhmä. Ryhmä totesi esimerkkinä tarkastellusta ”vahingon”

37. Direktiivien säännöksissä olevat erot voidaan yleensä selittää direktiivissä käsiteltävien ongelmien eroilla. Siksi ei voida edellyttää, että esimerkiksi jonkin tietyn ongelman ratkaisemisessa käytettyä termiä tulkittaisiin ja sovellettaisiin täsmälleen samalla tavalla eri asiayhteydessä. Elleivät ratkaistavien ongelmien erot selitä säännösten eroja, eroista olisi hankkiuduttava eroon.
38. Kun jäsenvaltiot panevat EY:n direktiivejä täytäntöön omilla säädöksillään, abstraktit termit saavat kotimaisen sisällön. Nämä käsitteet vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltiosta toiseen.¹⁹ Jos EY:n lainsäädännön keskeisiä termejä ja käsitteitä ei tulkita yhdenmukaisesti jollakin tietyllä alalla tai useilla toisiinsa liittyvillä aloilla, kauppaj- ja oikeuskäytäntö voi kehittyä erilaiseksi eri jäsenvaltioissa.²⁰
39. Tällaiset ongelmat eivät koske vain laaja-alaisia kysymyksiä, jotka liittyvät sopimusoikeuden yleisiin termeihin, kuten edellä kuvattiin, vaan niillä on merkitystä myös yksittäisillä talouden aloilla.²¹
40. Komissio haluaa välttää edellä kuvatut ongelmat ja selvittää, voitaisiinko tarvittava johdonmukaisuus taata nykyisin menettelytavooin vai pitäisikö sitä parantaa muilla keinoilla. Sen vuoksi komissio haluaisi saada tietoja sopimusoikeuteen liittyvistä käytännön ongelmista, jotka johtuvat tavasta, jolla jäsenvaltiot soveltavat ja panevat täytäntöön EY-sääntöjä.

4. VAIHTOEHTOJA TULEVIKSI EY:N ALOITTEIKSI SOPIMUSOIKEUDEN ALALLA

41. Tämän asiakirjan herättämät kommentit voivat osoittaa, että sisämarkkinoitten toiminnalle on valtioiden rajat ylittäviin liiketoimiin liittyviä esteitä. Jos näitä ongelmia ei voida tyydyttävästi ratkaista tapauskohtaisin toimin, voidaan harkita laaja-alaista EY:n tason toimenpidettä, jolla sopimusoikeuden sääntöjä yhdenmukaistettaisiin kattavasti. Komission ja EY:n muiden toimielinten toimintavallalle on tällä alueella luonnollisesti rajoituksia.

käsitteestä, ettei korvausvelvollisuutta koskevassa EY:n lainsäädännössä vielä ole edes kohtuullisen yhtenäistä käsitystä siitä, mitä vahinko on ja miten se voitaisiin määritellä, mikä luonnollisesti tekee kaikki yritykset laatia direktiivejä tällä alalla turhauttaviksi. (Euroopan parlamentti, tutkimuksen pääosasto: *Study of the systems of private law in the EU with regard to discrimination and the creation of a European Civil Code* (PE 168.511, s. 56). Joissakin direktiiveissä (direktiivin 85/374/ETY 9 artikla, direktiivin 86/653/ETY 17 artikla) ”vahingolle” annetaan toisistaan poikkeavia määritelmiä. Kukin määritelmä on kuitenkin tarkoitettu ainoastaan kyseisen direktiivin soveltamista varten. Toisissa direktiiveissä (direktiivin 90/314/ETY 5 artikla) termiä taas käytetään määrittelemättä sitä.

¹⁹ Ongelmasta esimerkkinä on yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä oleva asia C-168/00, *Simone Leitner/TUI Deutschland GmbH & Co KG*). Itävallan lain mukaisesti saksalaisen matkanjärjestäjän kanssa tehdyn pakettimatkasopimuksen perusteella kantaja hakee korvausta ”aineettomista vahingoista” (sairaalassa vietetyt lomapäivät, joita ei hyvitetä). Itävallan laissa ei myönnetä korvauksia tällaisista vahingoista, Saksan ja eräiden muiden jäsenvaltioiden laissa kylläkin. Kantaja viittaa pakettimatkadirektiivin 5 artiklaan, jossa hänen mukaansa luodaan erityinen ”vahingon” käsite, joka sisältää myös ”aineettomat vahingot”.

²⁰ Komissio on korostanut esim. itsenäisistä kauppaedustajista annetun direktiivin täytäntöönpanosta laatimassaan raportissa (KOM (1996) 364 lopullinen, 23.7.1996), että sovellettaessa direktiivissä säädettyä vahingonkorvausjärjestelmää samanlaisissa tilanteissa päädyttiin Ranskassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa täysin erilaisiin käytännön tuloksiin. Syynä olivat erilaiset menetelmät korvauksen laskemisessa.

²¹ Ongelma ulottuu myös sopimusoikeuden ulkopuolelle. Alexandre Lamfalussy:n johtaman viisasten komitean raportissa Euroopan unionin arvopaperimarkkinoitten sääntelystä viitattiinkin ongelmiin, joiden taustalla ovat monitulkintaisuudet tietyissä rahoitusalan direktiiveissä. Niiden vuoksi jäsenvaltiot voivat soveltaa näitä direktiivejä toisistaan poikkeavasti. Loppuraportti, Bryssel, 15.2.2001, liite 5 (alustava raportti 9.11.2000).

42. Toimenpiteitten on noudatettava toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita, jotka kuvataan EY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa ja periaatteita koskevassa pöytäkirjassa. Kuten Euroopan parlamentti totesi päätöslauselmissaan komission säädöskäytännön parantamisesta laatimista raporteista,²² toissijaisuusperiaate on sitova oikeudellinen normi, joka ei luonnollisestikaan estä Euroopan unionin toimivallan laillista harjoittamista. Eräät jäsenvaltiot ja EU:n toimielimet ovat korostaneet, että periaatetta on sovellettava tasapainoisella tavalla.²³
43. Toissijaisuusperiaate ohjaa tapaa, jolla yhteisö käyttää toimivaltaansa yhteisön tasolla. Toissijaisuus on dynaaminen käsite, jota olisi sovellettava perustamissopimuksessa asetettujen tavoitteitten pohjalta. Periaatteen mukaan yhteisön toimintaa voidaan olosuhteiden vaatiessa laajentaa sen toimivallan rajoissa ja toisaalta rajoittaa sitä tai lopettaa se, kun se ei enää ole perusteltua.²⁴ Toiminnan toteuttamisesta yhteisön tasolla kansallisen tason sijaan olisi oltava selvää hyötyä. Kun tavoitteena on saada vaikutuksia koko yhteisön alueella, yhteisön tason toiminta on eittämättä paras tapa varmistaa yhtenäisyys jäsenvaltioiden järjestelmissä ja luoda yhteistyötä jäsenvaltioiden välille.
44. Lainsäädännön on lisäksi oltava tehokasta, eikä se saa luoda liiallisia rajoituksia keskus-, alue- ja paikallisviranomaisille eikä yksityiselle sektorille kansalaisyhteiskunta mukaan luettuna. Yhteisön oikeuden yleisiin oikeusperiaatteisiin kuuluvan suhteellisuusperiaatteen mukaan yhteisön toimielinten säädöksillä, päätöksillä ja muilla toimenpiteillä ei saa ylittää sitä, mikä on asianmukaista ja tarpeellista niillä lainmukaisesti tavoiteltujen päämäärien toteuttamiseksi, koska on selvää, että kun on mahdollista valita usean asianmukaisen toimenpiteen välillä, on valittava vähiten rajoittava, ja että toimenpiteistä aiheutuvat haitat eivät saa olla liian suuria tavoiteltuihin päämääriin nähden.²⁵ Komissiolla on selkeä velvollisuus ehdottaa mitä tahansa toimenpiteitä, joita tarvitaan täydentämään jäsenvaltioiden pyrkimyksiä saavuttaa perustamissopimuksen tavoitteet. Varmistaakseen, että asetettuja tavoitteita noudatetaan sekä poliittisesti että oikeudellisesti, komissio nojaa kahteen kriteeriin: yhtäältä maiden keskus- ja alueviranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan kykyyn toimia niin, että yhteisön säädösten tavoitteet saavutetaan, ja toisaalta siihen, että nämä tavoitteet sopivat yhteen tai ovat yhdenmukaisia kansallisten tai toimialakohtaisten käytäntöjen kanssa.²⁶
45. Lainsäädäntöehdotusten valmisteleminen tiedonantojen taikka vihreiden tai valkoisten kirjojen kautta on yksi tapa kuulla yksityistä sektoria, kansalaisyhteiskuntaa ja instituutioita kaikilla tasoilla säädösten tarkoituksenmukaisuudesta, tasosta ja sisällöstä, kun päämääränä on näiden tavoitteitten saavuttaminen. Komissio pyrkii lisäksi yhdessä sekä kansalaisyhteiskunnan että liike-elämän kanssa kartoittamaan toimintaa edellyttävät alat, jotta säädökset vastaisivat käyttäjien todellisia tarpeita. Tämän tiedonannon ja

²² KOM(2001) 772 lopullinen, 30.11.2000, s. 3.

²³ KOM(2001) 772 lopullinen, 30.11.2000, s. 3.

²⁴ Ks. pöytäkirja toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisesta (EYVL C 340, 10.11.1997, s. 105).

²⁵ Asia C-331/88, *Fedesa* Kok. [1990], 4023, 13 kohta; asia C-133/93, asia C-300/93 ja C-362/93, *Crispoltoni*, Kok. [1994], 4863, 41 kohta, asia C-157/96, *The Queen v. Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, Commissioners of Customs & Excise, ex parte: National Farmers' Union*, Kok. [1998], 2236, 60 kohta.

²⁶ KOM(2001) 772 lopullinen, 30.11.2000, s. 8–9.

sen lisäksi mahdollisesti laadittavien asiakirjojen tavoitteena on selvittää harmonisoinnin tarve ja mahdolliset alat.

46. Jollei ongelma täysin ratkea tapauskohtaisen lähestymistavan kautta, on avoinna joitakin toimintavaihtoehtoja. Tiedonannossa tarkastellaan lyhyesti neljää vaihtoehtoa:

I. Ei toteuteta EY:n tason toimia.

II. Edistetään yhteisten sopimusoikeudellisten periaatteitten kehittämistä tähtäimessä kansallisten lakien lähentäminen.

III. Parannetaan voimassa olevan lainsäädännön laatua.

IV. Annetaan uutta kattavaa EY-lainsäädäntöä.

47. Nämä vaihtoehdot eivät ole ainoita mahdollisia, ja niitä voidaan yhdistelläkin. Niitä voidaan soveltaa sopimusoikeuteen tai johonkin muuhun yksityisoikeuden osa-alueeseen. Kutakin vaihtoehtoa voidaan soveltaa joihinkin tiettyihin toimialoihin tai laaja-alaisesti. Toimenpiteen sitovuus riippuu sen soveltamisalasta ja kaikista kyseeseen tulevista etunäkökohdista. Periaatteessa kaikkien vaihtoehtojen olisi kuitenkin annettava sopimuspuolten vapaasti päättää tarpeisiinsa parhaiten sopivista sopimusehdoista.

48. Yksi vaihtoehto – jota ei käsitellä tässä, sillä se on yhteisön aloitetta laajempi – olisi se, että neuvoteltaisiin yksityisoikeuteen liittyvä kansainvälinen sopimus, joka olisi samankaltainen kuin CISG-yleissopimus mutta soveltamisalaltaan tavarakauppaa laajempi. CISG-yleissopimuksen määräykset voitaisiin kuitenkin myös sisällyttää vaihtoehtoihin II ja IV, mikä tekisi ne helpommin hyväksyttäviksi liike-elämän ja oikeustoiminnan harjoittajien kannalta.

4.1. I. Ei toteuteta EY:n tason toimia

49. Markkinat synnyttävät usein yleistä huolta aiheuttavia ongelmia mutta myös omia ratkaisujaan. Ei ole syytä aliarvioida markkinoitten kykyä reagoida tehokkaasti erilaisiin yhteiskunnallisiin arvoihin tai yleiseen mielipiteeseen. Markkinoitten kilpailuluonteesta vuoksi useat sen luomat ongelmat voivat selvitä automaattisesti eturyhmien (kuluttajien, kansalaisjärjestöjen, yritysten) luoman paineen ansiosta. Viranomaiset voivat tehostaa oman edun ja yleisen edun kohtaamista.

50. Jäsenvaltioitten ja toimialajärjestöjen erilaiset toimet, joilla ne esimerkiksi tarjoavat apua ja neuvoja valtioiden rajat ylittävissä liiketoimissa, voivat tehokkaasti viedä markkinoita johonkin tiettyyn suuntaan (esimerkiksi vauhdittaa uuden tekniikan käyttöä tai kannustaa uudenlaisten kauppatapojen omaksumista). Ne saattavat osaltaan olla vastapainona rajat ylittävään kauppaan liittyville taloudellisille ja psykologisille riskeille, olivatpa riskit todellisia tai oletettuja. Talouselämän toimijoiden palveluilla voidaan tehokkaasti ratkaista jo selvillä olevat rajat ylittävän kaupan ongelmakohdat. Toimialajärjestöt voivat esimerkiksi antaa tukea tai neuvoja pk-yrityksille.²⁷

²⁷ Seuraavassa on kaksi esimerkkiä jäsenvaltioiden tai toimialajärjestöjen aloitteista, joilla haetaan ratkaisua sopimusongelmiin rajat ylittävissä tapauksissa. Keinoina ovat vapaaehtoisesti sovellettavat kansainväliset

51. Taloudessa tapahtuva kehitys – erityisesti markkinoitten syvenevä integroituminen todelliseksi sisämarkkinoiksi – kannustaa sekin eri maiden poliitikkoja ja lainsäätäjiä etsimään ratkaisuja ongelmiin sopimuksissa, joissa on muista jäsenvaltioista tulevia osapuolia. Tuloksena voisi olla tietynasteista ”pehmeää harmonisointia”, jonka liikkeellepanijoina on EY-sääntöjen sijaan taloudessa tapahtuva kehitys. Näin voitaisiin ratkaista joitakin yhteisön sisäiseen kauppaan liittyviä ongelmia, kunhan sopimuspuolilla on todellinen ja tasapuolinen oikeus vapaasti valita sovellettava lainsäädäntö, saatavilla on vapaasti kattavia ja paikkansa pitäviä tietoja säännöistä ja käytettävissä on tasapuolisia ja kohtuuhintaisia vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä.

4.2. II. Edistetään yhteisten sopimussoikeudellisten periaatteitten kehittämistä tähtäimessä kansallisten lakien lähentäminen

52. Yksi mahdollisuus lähentää jäsenvaltioiden yksityisoikeutta olisi, että komissio tukisi vertailevaa oikeustieteellistä tutkimusta ja yhteistyötä mm. tiedemaailman edustajien, tuomarien ja muiden oikeusalan toimijoiden sekä asiantuntijoiden välillä. Yhteistyöllä voitaisiin yrittää määrittää yhteisiä periaatteita kansallisen sopimussoikeuden keskeisillä alueilla. Prosessissa voitaisiin käyttää ja kehittää alalla jo tehtävää työtä, kuten tieteellisten tutkimusten tuloksia ja kansainvälisten akateemisten piirien tekemiä päätelmiä. Tutkimus ja yhteistyö voisi perustua kumppanuuteen, jossa EY:n toimielimet – erityisesti komissio – voisivat toimia koordinoijina. Kansainvälisten sopimusten osalta voitaisiin määritellä yhteisiä ratkaisuja, periaatteita tai jopa säännöstöjä.

53. Keskusteluissa voitaisiin saada aikaan yhteisiä periaatteita tai laatia ohjeita tai käytännesääntöjä tiettyjä sopimustyyppejä varten. Yhteisistä periaatteista olisi hyötyä sopimuspuolille uusia sopimuksia laadittaessa samoin kuin sopimusten toteuttamisessa. Ne voisivat olla hyödyllisiä myös kansallisille tuomioistuimille ja välimiehille, joiden on tehtävä päätöksiä sellaisissa oikeudellisissa kysymyksissä – erityisesti kun kyse on rajat ylittävistä tapauksista –, joita kansalliset sitovat säännöt eivät täysin kata tai joihin sovellettavaa lainsäädäntöä ei ole lainkaan. Tuomioistuimet ja välimiehet tietäisivät tällöin, että sovellettavat periaatteet johtaisivat ratkaisuun, joka on yhtenäinen kaikissa EY:n kansallisissa sopimussoikeusjärjestelmissä. Yhteiset periaatteet voisivat samalla auttaa kansallisia tuomioistuuksia, joiden on sovellettava jonkin muun maan lakia, saamaan peruskäsityksen tapauksen taustalla olevan lain yleisperiaatteista. Jäsenvaltiot ja EY voisivat mahdollisimman pitkälle seurata laadittuja ohjeita, kun ne antavat kansalliseen sopimussoikeuteen kuuluvaa uutta lainsäädäntöä tai mukauttavat alan vanhoja säädöksiä.

54. Yhteisten periaatteitten soveltaminen voisi jopa luoda tapaoikeutta, kunhan niitä sovelletaan pitkään ja keskeytyksettä ja siihen on voimakasta yhteistä tahtoa. Se voisi

vakiosopimukset. Vuonna 1999 kuuden saksalaisen teollisuusliiton ryhmä, ns. komponenttiteollisuuden työryhmä, sopi viidestä rajat ylittävien sopimusten vähimmäislausekkeesta. Vakiosopimuksen piiriin kuuluvat kuitenkin vain sellaiset sopimukset, joihin sovelletaan yksinomaan Saksan lakia (sopimuspuolten on sovittava, että sopimusta sääntelee Saksan laki). Sopimus sisältää määräyksiä hinnoista, luottamuksellisuudesta, muoteista, laitteista, teollisoikeuksista, takuusta, korvausvelvollisuudesta, tuotevahingoista jne. – Myös ORGALIME (Euroopan mekaanisen, sähkö-, elektroniikka- ja metallintyöstöteollisuuden ryhmä) laati kansainvälisen ”konsortiosopimuksen” mallin edistääkseen yritysten välistä rajat ylittävää yhteistyötä.

tuoda muutoksia sellaisiin jäsenvaltioissa noudatettaviin liiketapoihin, jotka voivat muodostaa esteitä sisämarkkinoitten täydelle toiminnalle.

55. Kunhan yhteiset periaatteet tai ohjeet on laadittu ja kaikki osapuolet kaikissa jäsenvaltioissa ovat hyväksyneet ne, olisi varmistettava, että ne leviävät laajalti niitä soveltavien tahojen keskuuteen. Sillä tavoin taattaisiin, että yhteisiä periaatteita tai ohjeita sovelletaan johdonmukaisesti ja yhtenäisesti. Periaatteitten ja ohjeitten soveltaminen voisi kuitenkin perustua vain vapaaehtoisuuteen. Jos riittävän moni oikeusalan toimija sekä EY:n ja jäsenvaltioiden lainsäätäjät todella soveltavat niitä jatkuvasti, voitaisiin lisätä lähentymistä sopimusoikeuden alalla Euroopassa. Jotta vaihtoehdolla olisi todellista merkitystä, on selvää, että yhteiset periaatteet on määriteltävä niin, että ne täyttävät kaikki legitiimit vaatimukset.
56. Toinen mahdollisuus liittyy vakiosopimuksiin. Taloudellisten toimien tekoa helpotetaan kaikissa jäsenvaltioissa lukuisilla vakiosopimuksilla, joiden ansiosta osapuolten ei tarvitse neuvotella sopimusehdoista joka kerta erikseen. Vakiosopimukset tuovat osapuolille myös varmuutta, ja niillä on melkein pä lakisääteistä lähentelevä asema. Juuri tästä syystä on usein vaikeaa tehdä sopimus silloin, kun toisen osapuolen maassa ei noudateta ensimmäiselle osapuolelle tuttuja kotimaisen vakiosopimuksen ehtoja. Eri jäsenvaltioista tulevat osapuolet voivatkin olla tottuneet erilaisiin vakioehtoihin käytettäviin ehtoihin. Nämä ongelmat voitaisiin ratkaista - yhteisön lainsäädännön mukaisella tavalla -, kun laadittaisiin koko EY:ssä käytettäviä vakiosopimuksia. Komissio voisi tukea eri tahoja tällaisten vakiosopimusten laatimisessa.

4.3. III. Parannetaan voimassa olevan lainsäädännön laatua

57. Lissabonin Eurooppa-neuvosto pyysi komissiota, neuvostoa ja jäsenvaltioita ”määrittelemään vuoteen 2001 mennessä strategian, jossa yksinkertaistetaan uudella koordinoitulla toimella lainsäädäntöä”. Komissio antoi pyyntöön alustavan vastauksen Tukholman Eurooppa-neuvostolle esittämässään väliraportissa,²⁸ jossa luodaan katsaus tilanteeseen ja esitetään komission alustavat ajatukset siitä, miten Lissabonissa annettu toimeksianto muutetaan käytännön toimiksi.
58. Kun voimassa olevaa lainsäädäntöä ryhdytään parantamaan, ensin on ajanmukaistettava säädökset. Komissio aikoo vahvistaa ja kehittää toimia, jotka on jo aloitettu voimassa olevien säädösten kodifoinnissa, muuttamisessa ja konsolidoinnissa²⁹ ja joissa keskitytään avoimuuteen ja selkeyteen. Myös säädösten muotoilua voitaisiin tarkastella: esittämistapa ja terminologia voisivat olla johdonmukaisempia. Lakitekstien muotoiluun liittyvien muutosten lisäksi olisi systemaattisemmin paneuduttava voimassa olevien säädösten sisällön yksinkertaistamiseen ja selkeyttämiseen.³⁰ Komissio aikoo niinkään arvioida yhteisön lainsäädännön vaikutuksia ja muuttaa säädöksiä tarvittaessa.³¹

²⁸ Komission väliraportti Tukholman Eurooppa-neuvostolle: ”Lainsäädännön parantaminen ja yksinkertaistaminen” – KOM(2001)130, 7.3.2001.

²⁹ Ks. väliraportti – KOM(2001) 130, 7.3.2001, s. 10.

³⁰ Ks. väliraportti – KOM(2001) 130, 7.3.2001, s. 10.

³¹ Ks. väliraportti – KOM(2001) 130, 7.3.2001, s. 9.

59. Direktiivien säännöksiä voitaisiin tarvittaessa yksinkertaistaa. EY onkin jo useita vuosia pitänyt tavoitteenaan yksinkertaistaa yhteisön lainsäädäntöä. SLIM-aloite³² (sisämarkkinalainsäädännön yksinkertaistaminen) on kunnianhimoisimpia yksinkertaistamishankkeita. Yksinkertaistamishankkeilla³³ voitaisiin parantaa laatua, supistaa nykyistä sääntelyvälineistöä ja samalla korjata mahdollisia epäjohtonmukaisuuksia tai jopa ristiriitaisuuksia oikeusvälineiden välillä.
60. Parannusta voisi tuoda myös se, että tarvittaessa muutettaisiin nykyisten säädösten sisältöä³⁴ ennen uusien antamista. Esimerkiksi voitaisiin tarpeen tullen ja asianmukaisissa yhteyksissä laajentaa eri direktiivien soveltamisalaa sellaisiin sopimuksiin tai liiketoimiin, joissa on paljon samanlaisia piirteitä kuin direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa mutta joita ei syystä tai toisesta otettu direktiivin piiriin sitä annettaessa. Näin parannettaisiin toiminnan johtonmukaisuutta tarkasti määritellyllä alalla tai tietätytyyppisten toimien yhteydessä.³⁵ Vastaavasti olisi selvitettävä perusteet sille, että eri direktiiveissä annetaan erilainen ratkaisu samanlaiseen ongelmaan.

³² SLIM-pilottihanke (sisämarkkinalainsäädännön yksinkertaistaminen) – Projekti käynnistettiin vuonna 1996 sisämarkkinalainsäädännön yksinkertaistamiseksi, liiallisen lainsäädännön välttämiseksi ja täytäntöönpanokustannusten rajoittamiseksi. SLIM-hankkeella halutaan keskittää huomio tiettyihin kysymyksiin, ei purkaa sääntelyä. Työ on erittäin kohdennettua, jotta se voidaan tehdä lyhyessä ajassa, ja tavoitteena on täsmälliset suositusten tekeminen.

EU:n toimielimet ovat yhtä mieltä siitä, ettei yksinkertaistamisella saa murentaa yhteisön lainsäädäntöä. Sen varjolla ei saa asettaa kyseenalaiseksi aikaansaattua yhdenmukaistumista sellaisilla aloilla kuin terveyden suojeleminen, työntekijöiden ja kuluttajien suojeleminen, ympäristöpolitiikka ja vapaakauppa. Ajatuksena on, että yksinkertaistamisella rakennetaan sisämarkkinat valmiiksi, ei pureta niitä.

³³ Yritysten toimintaolosuhteiden yksinkertaistamista käsittelevä BEST-ryhmä – Komissio perusti yritysten toimintaolosuhteiden yksinkertaistamista käsittelevän BEST-ryhmän vuonna 1997. Ryhmän vuonna 1998 antamassa raportissa oli 19 suositusta, joiden aiheena olivat yritysten toimintaolosuhteet jäsenvaltioissa monilla eri aloilla.

– Yhtenäismarkkinoiden toimintasuunnitelma – Toimintasuunnitelma käynnistettiin vuonna 1997, ja sillä on neljä strategista tavoitetta: sääntöjen tehostaminen, markkinoiden keskeisten vääristymien poistaminen, yhdentymisen toimialakohtaisten esteiden poistaminen sekä yhtenäismarkkinoiden toteuttaminen kaikkien kansalaisten eduksi.

– Yksinkertaistamisen tilanne säädöskäytännön parantamisesta annettujen raporttien perusteella – Komissio on vuodesta 1995 julkaissut vuosittain säädöskäytännön parantamista käsittelevän raportin, jossa kerrotaan myös toiminnan vaikutuksesta EU:n sääntöjen yksinkertaistamisen kannalta.

– Toimielinten sopimus säädöstekstien laadusta – Sopimus julkaistiin maaliskuussa 1999. Sen taustalla on Amsterdamin sopimus, ja se sitoo komissiota, neuvostoa ja Euroopan parlamenttia.

³⁴ Edellä mainitussa Euroopan parlamentin käynnistämässä tutkimuksessa *Study of the systems of private law in the EU with regard to discrimination and the creation of a European Civil Code* todetaan, että sopimuksiin ja direktiiveihin kirjatut säännöt on käytävä systemaattisesti läpi tiheällä kammalla, ne on saatettava tarvittaessa osaksi kansallista lainsäädäntöä, niiden sisältöä on täydennettävä ja muotoa hiottava. Sääntöjä on koordinoitava, ne on nivottava yhteen, niistä on siivottava kaikki turhat säännökset, epäjohtonmukaisuudet ja terminologinen rajoittuneisuus, jotta ne saadaan lopulta osaksi systemaattisesti yhtenäistä rakennetta, osaksi kodifioitun järjestelmän kokonaiskuvaa.

³⁵ Ahdas soveltamisala on tyypillistä useille direktiiveille (esim. ”ovimyntidirektiivi” 85/577 ei kata mm. vakuutus sopimuksia eikä sopimuksia kiinteistön myymisestä, vuokraamisesta tai rakentamisesta etäsopimusdirektiivi 97/7 ei kata mm. sopimuksia kiinteistön rakentamisesta tai myymisestä, timesharing-direktiivi 94/47 kattaa vain vähintään kolmen vuoden sopimukset; kaupallisissa toimitissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annettu direktiivi 2000/35/EC ei kata kuluttajien kanssa suoritettavia toimia).

4.4. IV. Annetaan uutta kattavaa EY-lainsäädäntöä

61. Vaihtoehto olisi myös soveltamisalaltaan yleinen säädös, joka sisältäisi säännöksiä sopimusoikeutta koskevista yleisistä kysymyksistä sekä yksittäisistä sopimuksista. Tässä yhteydessä on pohdittava säädösvälineen valintaa ja toimenpiteitten sitovuutta.
62. Välineen valintaan vaikuttaa useita tekijöitä, joista yksi on tavoiteltavan yhdenmukaistamisen laajuus.
63. Direktiivi antaisi jäsenvaltioille joustonvaraa mukauttaa täytäntöönpanosäädöstensä säännöksiä maansa taloudellisiin ja oikeudellisiin erityisoloihin. Toisaalta direktiivi voisi sallia eroja täytäntöönpanossa, mikä puolestaan voisi haitata sisämarkkinoitten toimintaa.
64. Jos valitaan asetus, jäsenvaltioille jäisi direktiiviin nähden vähemmän joustonvaraa säädöksen soveltamisessa omissa oikeusjärjestelmissään, mutta toisaalta asetus varmistaisi talouden toimijoille selkeämmät ja yhtenäisemmät toimintaehdot sisämarkkinoilla.
65. Suositus tulee kyseeseen ainoastaan silloin, kun valitaan täysin vapaaehtoinen toimintamalli.
66. Ehdotettavien toimenpiteitten sitovuuden osalta on valittavana seuraavat (yhdisteltävissä olevat) vaihtoehdot:
- a) Puhtaasti vapaaehtoinen malli, joka osapuolten on valittava: esimerkiksi suositus³⁶ tai asetus,³⁷ jota sovelletaan silloin, kun sopimuspuolet sopivat sen sopimuksensa sääntelyperustaksi.
 - b) Säännöstö, jota sovellettaisiin, ellei sopimuksessa toisin määrätä. Tällaista lainsäädäntöä on jo olemassa maksuviivästysdirektiivin³⁸ ja CISG-yleissopimuksen³⁹ yhteydessä. Tällöin käytössä olisi joukko turvasäännöksiä, mutta sopimuspuolet voisivat vapaasti sopia sopimuksessa muista ratkaisuksista eli kansallisen lain soveltamisesta tai sopimuksessa erikseen määrättyistä ratkaisuksista. Näin varmistettaisiin, että sopimuksen osapuolilla on täysi vapaus määritellä sopimuksen sisällöltä. Säännöstö tarjoaisi kuitenkin turvaverkon, jota käytettäisiin vain silloin, kuin sopimuksessa ei asiasta nimenomaan määrätä.
 - c) Sitova säännöstö, josta ei voida poiketa sopimuksin.
67. Kolmannessa vaihtoehdossa säädös korvaisi voimassa olevan kansallisen lain, kun taas ensimmäisessä vaihtoehdossa ne olisivat voimassa samanaikaisesti. Toisessa vaihtoehdossa molemmat tilanteet olisivat mahdollisia.

³⁶ Ks. esim. *Principles of European Contract Law*: 1.101 artiklan 2 kohta (ks. alaviite 1, s. 2).

³⁷ Esimerkiksi neuvoston asetus eurooppayhtiön (SE) säännöistä, josta neuvosto antoi poliittiset suuntaviivat 20. joulukuuta 2000 (neuvoston asiakirja 14.886-00, 1.2.2001).

³⁸ Direktiivin 2000/35/EY 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään erityisistä kriteereistä, joilla määritetään päivä, jolloin korkoa on alettava maksaa, jos maksupäivää tai -aikaa ei ole määrätty sopimuksessa (30 päivää laskun vastaanottamisesta tai 30 päivää tavarain tai palvelun vastaanottamisesta). 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetään ”lakisääteisestä korosta”, jota on maksettava, ellei sopimuksesta muuta johdu.

³⁹ Ks. CISG-yleissopimuksen 6 artikla.

68. Kussakin säännöstössä voitaisiin erottaa toisistaan pakolliset ja ei-pakolliset säännöt.
69. Toisen ja kolmannen vaihtoehdon yhdistelmää voitaisiin ajatella esimerkiksi sellaisille aloille kuin kuluttajansuoja, jossa on yleisten ja automaattisesti sovellettavien turvasäännösten lisäksi eräitä velvoittavia säännöksiä, joista sopimuspuolet eivät voisi poiketa.

4.5. Muut mahdolliset vaihtoehdot

70. Kuten edellä todettiin, vaihtoehtoluettelo ei ole kattava vaan suuntaa-antava. Niinpä komissio kuulisikin mielellään muita ehdotuksia, joilla ongelmiin saataisiin tepsivä ratkaisu.

5. PÄÄTELMÄT

71. Tämän tiedonannon tarkoituksena on käynnistää avoin, laaja ja yksityiskohtainen keskustelu, johon osallistuvat Euroopan yhteisön toimielimet ja toisaalta suuri yleisö, yritykset, kuluttajajärjestöt, tiedemaailman edustajat ja oikeusalan toimijoiden järjestöt. Palautteen perusteella komissio päättää aloiteoikeutensa rajoissa lisätoimenpiteistä.
72. **Komissio haluaisi erityisesti kuulla näkemyksiä niistä sisämarkkinoitten toimintaan liittyvistä ongelmista, jotka johtuvat eroista eri maiden yksityisoikeudessa. Näiden tietojen olisi oltava mahdollisimman täsmällisiä. Mieluiten niissä olisi annettava konkreettisia esimerkkejä tapauksista, joissa jäsenvaltioiden sopimussäädännön erot ovat tehneet yhteisön sisäisen kaupankäynnin hankalaksi tai jopa mahdottomaksi tuottajille, palveluntarjoajille, kauppiaille tai kuluttajille. Kyse voisi olla tapauksista, joissa jäsenvaltioiden toisistaan poikkeavat lainsäädännöt ovat aiheuttaneet merkittäviä lisäkustannuksia myyjille, yrityksille tai kuluttajille.**
73. **Komissio haluaisi mielellään palautetta myös D-osassa esitellyistä toimintavaihtoehtoista: mikä niistä (tai mikä muu vaihtoehto) olisi sopivin keino ratkaista tässä tiedonannossa esiin tuodut ongelmat.**

Kaikkia halukkaita kehotetaan lähettämään kommenttinsa 15 lokakuuta 2001 mennessä sähköisessä muodossa osoitteeseen European-Contract-Law@cec.eu.int tai kirjallisesti Euroopan komissiolle osoitteeseen Rue de la Loi 200, B-1040 Bruxelles. Viitteeksi olisi merkittävä ”Tiedonanto eurooppalaisesta sopimusoikeudesta”. Todellisen keskustelun virittämiseksi komissio on julkaissut tämän vihreän kirjan Europa-palvelimellaan osoitteessa http://europa.eu.int/comm/off/green/index_fi.htm. Lähetetyt kommentit julkaistaan samalla verkkosivulla.

LIITE I

KESKEISTÄ YHTEISÖN LAINSÄÄDÄNTÖÄ YKSITYISOIKEUDEN ALALLA

Yleisiä huomautuksia

Seuraavan ei-tyhjentävän esityksen tarkoituksena on kuvata yksityisoikeuteen ja erityisesti sopimusoikeuteen liittyvää yhteisön lainsäädäntöä. Joillakin direktiiveillä tavoitellaan selvästi kansallisten sopimussääntöjen yhdenmukaistamista, kun taas toiset vaikuttavat näihin sääntöihin vain epäsuorasti.

1. KULUTTAJIA KOSKEVA SOPIMUSOIKEUS

Yleisiä huomautuksia

Tässä osassa osoitetaan, että yksi sopimuksia käsittelevien EY-direktiivien puutteista on se, ettei niissä viitata sopimuksen tekemiseen eikä seuraamuksiin, joita aiheutuu, ellei direktiivien säännöksiä ennen sopimuksen tekemistä annettavista tiedoista noudateta.

1.1. Kulutustavaroiden myynti ja niihin liittyvät takuut

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 1999/44/EY, annettu 25. toukokuuta 1999, kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista tietyistä seikoista.

Tavoite

Tarkoituksena on varmistaa kuluttajansuoja rajat ylittävässä kaupankäynnissä ja vahvistetaan kuluttajien luottamusta siihen asettamalla yhteiset vähimmäissäännöt, jotka pätevät tuotteen ostopaikasta riippumatta.

Sisältö

Direktiivissä 1999/44/EY yhdenmukaistetaan käsite siitä, milloin kulutustavara ei ole sopimuksen mukainen, kuluttajan oikeudet hänen ostettuaan viallisen tuotteen sekä edellytykset näiden oikeuksien käytölle. Kulutustavaralla tarkoitetaan irtainta esinettä eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta (1 artiklan 2 kohdan b alakohta). Kulutustavaroiden on oltava kauppasopimuksen mukaisia (2 artiklan 1 kohta). Kulutustavaroita pidetään sopimuksen mukaisina, jos ne täyttävät 2 artiklan 2 kohdassa mainitut oletukset.

Myyjän katsotaan olevan mukaan vastuussa, jos virhe ilmenee kahden vuoden kuluessa tavaran luovutuksesta (5 artiklan 1 kohta), paitsi jos kuluttaja sopimuksentekohetkellä tiesi tai hänen olisi kohtuudella pitänyt tietää virheestä (2 artiklan 3 kohta). Kuuden kuukauden kuluessa tavaran luovutushetkestä ilmenevän virheen oletetaan olleen olemassa luovutushetkellä, jollei tämä oletus ole tavaran tai virheen luonteen vastainen (5 artiklan 3 kohta).

Kun kuluttaja ilmoittaa myyjälle, ettei tavara ole sopimuksen mukainen, hänellä on oikeus pyytää tavara korjattavaksi tai vaihdettavaksi vastikkeetta kohtuullisen ajan kuluessa ja ilman, että siitä aiheutuu hänelle huomattavaa haittaa (3 artiklan 2 kohta). Jos tavaran korjaaminen tai vaihtaminen on mahdotonta tai epäsuhtaista tai jos myyjä ei ole korjannut virhettä kohtuullisessa ajassa tai aiheuttamatta kuluttajalle huomattavaa haittaa, kuluttaja voi vaatia asianmukaista hinnanalennusta (3 artiklan 5 kohta). Jos virhe ei ole vähäinen, kuluttajalla on vaihtoehtoisesti oikeus vaatia, että kauppa puretaan (3 artiklan 6 kohta).

Jos tavarän lopullinen myyjä on vastuussa kuluttajalle tavarän virheestä, hänellä on oikeus vaatia oikaisua vastuussa olevalta taholta kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Virheen on kuitenkin johdettava tavarän valmistajan, saman sopimusketjun aikaisemman myyjän tai jonkin muun välittäjän toiminnasta tai laiminlyönnistä. (4 artikla).

Takuu⁴⁰ sitoo antajaansa takuutodistuksessa ja takuuseen liittyvässä mainonnassa ilmaistuun edellytykseen (6 artiklan 1 kohta). Takuu on annettava kirjallisena asiakirjana, johon kuluttaja voi vapaasti tutustua ennen kauppaa ja jossa mainitaan erityisesti takuun voimassaoloaika ja alueellinen ulottuvuus sekä takuun antajan nimi ja osoite (6 artiklan 2 ja 3 kohta). Vaikka tarjottu takuu ei täytä direktiivin vaatimuksia, kuluttaja voi silti vaatia takuuehtojen noudattamista (6 artiklan 5 kohta). Sopimusehdot tai sopimukset, joilla syrjäytetään tai rajoitetaan direktiiviin perustuvia oikeuksia, eivät sido kuluttajaa (7 artiklan 1 kohta).

1.2. Kuluttajasopimusten kohtuuttomat ehdot

Neuvoston direktiivi 93/13/ETY, annettu 5. huhtikuuta 1993, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista

Tavoite

Tarkoituksena on poistaa kohtuuttomat ehdot elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisistä sopimuksista.

Sisältö

Direktiiviä 93/13/ETY sovelletaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisten sopimusten niihin ehtoihin, jotka eivät ole pakollisia ja joista ei ole erikseen neuvoteltu (1 artikla). Eriksen neuvottelematon ehto on kohtuuton, jos se aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille - direktiivin liitteessä on luettelo kohtuuttomana pidettävistä ehdoista (3 artikla). Sopimusehdon kohtuuttomuuden arvioinnissa tarkastellaan sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonnetta, sopimuksen tekoon liittyviä olosuhteita sekä muita sopimuksen tai siihen liittyvän toisen sopimuksen ehtoja (4 artikla). Jos ehdon merkityksestä syntyy epäilystä, kuluttajalle suotuisin tulkinta on etusijalla (5 artikla). Kohtuuttomiksi katsotut ehdot eivät missään tapauksessa sido kuluttajia (6 artikla).

1.3. Matkapaketit, pakettilomat ja pakettikiertomatkat

Neuvoston direktiivi 90/314/ETY, annettu 13. kesäkuuta 1990, matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatoista

Tavoite

Tarkoituksena on lähentää toisiinsa jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, joita sovelletaan yhteisön alueella myytäviin tai myytäväksi tarjottaviin matkapaketteihin, mukaan lukien pakettilomat ja pakettikiertomatkat.

⁴⁰ Myyjän tai tuottajan antama lisäsitoumus, joka ylittää hänen tarjoamiensa kulutustavaroiden myyntiä sääntelevät oikeudelliset määräykset.

Sisältö

Direktiiviä 90/314/ETY sovelletaan etukäteen järjestettyyn kuljetuksen, majoituksen tai näihin välittömästi liittymättömän muun matkailupalvelun yhdistelmän myyntiin, kun tällainen vähintään kahden palvelun yhdistelmä myydään tai sitä tarjotaan myytäväksi yhdistettyyn hintaan ja kun palvelu kestää yli 24 tuntia tai sisältää majoituksen yön aikana.

Kuluttajan saataville annettavassa esitteessä on mainittava selvästi ja täsmällisesti hinta, matkakohde, matkareitti ja kuljetusväline, majoituksen muoto, ateriasuunnitelma, passi- ja viisumimääräykset, terveystietokortit, maksuaikataulu sekä ajankohta, johon mennessä kuluttajalle on viimeistään ilmoitettava matkan peruuntumisesta (3 artikla). Esitteen tiedoista tulee osa sopimusta (3 artikla). Ennen sopimuksen tekemistä matkanjärjestäjän on ilmoitettava kuluttajalle kirjallisesti tietyt tiedot passi- ja viisumimääräyksistä (erityisesti niiden hankkimisajasta) ja terveystietokortista (4 artikla).

Matkanjärjestäjän on ilmoitettava kuluttajalle kirjallisesti matkan aikana tehtävien pysähdysten ajat ja paikat, yksityiskohtaiset tiedot matkustajalle varatusta paikasta, matkanjärjestäjän paikallisen edustajan nimi, osoite ja puhelinnumero taikka – jos tällaista ei ole – puhelinnumero hätätilanteita varten. Järjestäjän on lisäksi annettava eräitä muita tietoja, kun kyse on alaikäisestä matkustajasta. Hänen on myös annettava tiedot mahdollisuudesta ottaa vapaaehtoinen vakuutus sairautta tai avustusta varten (4 artiklan 1 kohta). Kuluttaja voi siirtää varauksensa toiselle (4 artiklan 3 kohta).

Sopimuksen mukaisia hintoja saa muuttaa vain, jos sopimuksessa on nimenomaisesti pidätetty mahdollisuus siihen. Hinnanmuutoksen perusteena voivat olla ainoastaan muutokset valuuttakursseissa, kuljetuskustannuksissa, veroissa tai maksuissa. (4 artiklan 4 kohta). Jos sopimuksen ehtoja muutetaan huomattavasti, kuluttajalla on oikeus purkaa sopimus ilman seuraamuksia. Jos kuluttaja purkaa sopimuksen, hänellä on oikeus saada maksamansa rahamäärät takaisin (4 artiklan 6 kohta). Matkanjärjestäjä on vastuussa sopimuksen puutteellisesta tai virheellisestä täyttämisestä, ja kuluttajalla on asianmukaisissa tapauksissa oikeus saada siitä korvaus. (4 artiklan 7 kohta).

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sopimuksen osapuolena oleva matkanjärjestäjä tai välittäjä vastaa suhteessa kuluttajaan sopimuksen mukaisten velvoitteiden asianmukaisesta täyttämisestä. Matkanjärjestäjä tai välittäjä vastaa sopimuksen puutteellisesta tai virheellisestä täyttämisestä aiheutuvasta vahingosta, johtuipa se heidän omasta tai muun palvelusuorittajan virheestä. Korvausvastuuta voidaan rajoittaa kansainvälisten sopimusten mukaisesti. Jos vahinko on muu kuin henkilövahinko, jäsenvaltiot voivat sallia korvausvastuun kohtuullisen rajoittamisen sopimusehdolla. (5 artikla)

Kuluttajan on mahdollisimman pian ilmoitettava sopimuksen täyttämässä paikalla havaitsemistaan puutteista kyseisten palvelujen suorittajalle sekä matkanjärjestäjälle tai välittäjälle kirjallisesti tai muulla sopivalla tavalla. Tästä velvollisuudesta on mainittava sopimuksessa selkeästi ja nimenomaisesti. (5 artikla.) Kun on tehty valitus, matkanjärjestäjän, välittäjän taikka heidän mahdollisen paikallisen edustajansa on viivytyksettä ryhdyttävä toimenpiteisiin sopivan ratkaisun löytämiseksi (6 artikla).

1.4. Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvotellut sopimukset

Neuvoston direktiivi 85/577/ETY, annettu 20. joulukuuta 1985, muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta

Tavoite

Tarkoituksena on suojata kuluttajia epärehellisiltä menettelyiltä muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltujen sopimuksien yhteydessä.

Sisältö

Direktiiviä 85/577/ETY sovelletaan sopimuksiin, joiden mukaan kuluttajalta veloitettava korvaus ylittää 60 euroa (3 artikla) ja jotka on tehty elinkeinonharjoittajan toimitilojensa ulkopuolelle järjestämällä tutustumiskäynnillä. Direktiiviä sovelletaan myös sopimuksiin, jotka on tehty elinkeinonharjoittajan käydessä kuluttajan kotona tai työpaikalla. Direktiiviä sovelletaan, jos elinkeinonharjoittajan käynnin aiheena ei ole kuluttajan nimenomainen kutsu tai jos kuluttaja ei kutsuessaan elinkeinonharjoittajan voinut tietää tämän kaupallisen toiminnan laajuutta. Lisäksi sitä sovelletaan sopimuksiin, joiden osalta kuluttaja tekee sopimukseen perustuvan tai sopimuksenulkoisen tarjouksen ottaa vastaan elinkeinonharjoittajan vierailu tai osallistua tämän järjestämään tutustumiskäyntiin. (1 artikla.) Elinkeinonharjoittajan on annettava kuluttajalle kirjallinen ilmoitus tämän oikeudesta peruuttaa sopimus (4 artikla). Kuluttaja voi käyttää peruutusoikeuttaan seitsemän päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut edellä tarkoitetun ilmoituksen (5 artikla).

1.5. Kulutusluotot

Neuvoston direktiivi 87/102/ETY, annettu 22. joulukuuta 1986, kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä

Tavoite

Tarkoituksena on yhdenmukaistaa kulutusluottoja sääntelevät säännöt ja varmistaa samalla korkeatasoinen kuluttajansuoja.

Sisältö

Direktiiviä 87/102/ETY sovelletaan luottosopimuksiin, joiden mukaan luotonantaja myöntää kuluttajalle luottoa maksun lykkäyksen, lainan tai muun sellaisen taloudellisen järjestelyn muodossa (1 artikla). Luottosopimukset on tehtävä kirjallisesti, ja niissä on mainittava olennaiset sopimusehdot, mm. todellinen vuosikorko ja ehdot, joiden nojalla sitä voidaan muuttaa (4 artikla).

Kun luotto myönnetään ennakkonostoina muulta avistatilitä kuin luottokorttitilitä, kuluttajalle on ilmoitettava tietyistä seikoista kirjallisesti joko sopimusta tehtäessä tai sitä ennen. Erityisesti hänelle on ilmoitettava mahdollisesta luottorajasta, vuotuisesta korkokannasta ja veloitettavista maksuista sekä niiden muuttamisesta samoin kuin sopimuksen irtisanomisehdoista. (6 artikla.) Kun sopimus koskee tavaran hankkimiseksi myönnettävää luottoa ja luotonantajalla on sen mukaan oikeus ottaa tavara takaisin, jäsenvaltioiden on säädettävä ehdoista, joiden nojalla tavara voidaan ottaa takaisin, ja huolehdittava, ettei toimenpiteestä aiheudu perusteetonta etua. (7 artikla)

Jos kuluttaja täyttää luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa ennen sopimuksessa määrättyä ajankohtaa, hänellä on oikeus kohtuulliseen vähennykseen luoton kokonaiskustannuksista (8 artikla). Luotonantajan oikeuksien siirto ei vaikuta kuluttajan oikeuksiin (9 artikla). Jäsenvaltioiden on huolehdittava kuluttajan suojaamisesta muillakin tavoilla, kuten suojaamalla kuluttajaa tilanteissa, joissa käytetään vekseliä, omaa vekseliä tai šekkiä (10 artikla). Kuluttajalla on tietyin edellytyksin oikeus vaatia oikeuksiensa täyttämistä

luotonantajalta, kun hän on tehnyt tavarantoiminnan ostamista tai palvelun saamista varten luottosopimuksen muun henkilön kuin myyjän tai palvelun suorittajan kanssa eikä tavaroita toimiteta tai palveluja suoriteta taikka ne eivät ole sopimuksen mukaisia. Kuluttaja voi käyttää tätä oikeutta vain, kun hän on ilman menestystä vaatinut myyjältä tai palvelun suorittajalta oikeuksiensa täyttämistä. (11 artikla)

1.6. Etäsopimukset

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/7/EY, annettu 20. toukokuuta 1997, kuluttajansuojasta etäsopimuksissa

Tavoite

Tavoitteena on lähentää niitä jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka koskevat kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisiä etäsopimuksia.

Sisältö

Direktiiviä 97/7/EY sovelletaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisiin, tavaraa tai palvelusta koskeviin sopimuksiin, jotka tehdään elinkeinonharjoittajan järjestämän sellaisen etämyynti- tai palvelutarjontamenetelmän avulla (etäsopimuksiin), jossa käytetään yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintävälinettä sopimuksen tekemiseen asti, mukaan lukien sopimuksen tekeminen (2 artiklan 1 kohta).

Ennen etäsopimuksen tekemistä kuluttajalle on annettava selkeinä ja ymmärrettävinä ja hyvää kauppatapaa noudattaen seuraavat tiedot: elinkeinonharjoittajan henkilöllisyys ja mahdollisesti osoite, tavarantoiminnan tai palvelun ominaisuudet ja hinta, toimituskustannukset, maksua, toimitusta tai sopimuksen täyttämistä koskevat ehdot, oikeus sopimuksen peruuttamiseen, tarjouksen tai hinnan voimassaoloaika, tarvittaessa sopimuksen vähimmäiskesto-aika sekä etäviestintävälineen käyttämisestä syntyvät kulut. Puhelimitse tapahtuvissa yhteyksissä elinkeinonharjoittajan henkilöllisyys ja soiton kaupallinen tarkoitus on tehtävä täsmällisesti selväksi aina kuluttajan kanssa käytävän keskustelun alussa. (4 artikla)

Kuluttajan on saatava kirjallinen vahvistus tai vahvistus muulla pysyvällä tavalla (sähköpostitse) sopimuksen täyttämisen kuluessa. Seuraavat tiedot on annettava kirjallisesti: peruuttamisoikeuden käyttämistä koskevat järjestelyt, valituksen toimituspaikka, tiedot kaupan jälkeisistä palveluista ja sopimuksen irtisanomisehdot. (5 artikla).

Useimmissa etäsopimuksissa kuluttajalla on oikeus peruuttaa sopimus. Jos elinkeinonharjoittaja on täyttänyt tietojen antamista koskevat velvoitteensa, kuluttajalla on vähintään seitsemän päivää aikaa peruuttaa sopimus ilman seuraamuksia. Jos elinkeinonharjoittaja ei ole täyttänyt tiedotusvelvollisuuksiaan, aika on kolme kuukautta. (6 artiklan 1 kohta). Elinkeinonharjoittajan on palautettava kuluttajan suorittamat maksut 30 päivän kuluessa siitä, kun kuluttaja on peruuttanut sopimuksen (6 artiklan 2 kohta).

Elinkeinonharjoittajalla on periaatteessa kolmekymmentä päivää aikaa täyttää sopimus (7 artiklan 1 kohta). Jos elinkeinonharjoittaja ei pysty täyttämään sopimusta, hänen on ilmoitettava siitä kuluttajalle ja palautettava kaikki tämän suorittamat maksut (7 artiklan 2 kohta). Joissakin tapauksissa tavara tai palvelu voidaan korvata vastaavanlaatuksella tavaralla tai palvelulla. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että on olemassa asianmukaiset toimenpiteet, jotta kuluttaja voi pyytää maksun peruuttamista, jos hänen maksukorttiaan on

käytetty väärin direktiivin 97/7/EY alaan kuuluvissa etäsopimuksissa, ja jos on tapahtunut väärinkäytös, saada hyvityksen maksamistaan maksuista tai niiden palautuksen (8 artikla).

Jos kuluttaja saa toimituksen, jota hän ei ole tilannut, vastaamatta jättäminen ei merkitse tarjouksen hyväksymistä (9 artikla). Elinkeinonharjoittaja ei saa ilman kuluttajan ennakolta antamaa suostumusta käyttää yhteydenottoon kutsuautomaattia eikä faksia. Muita etäviestintävälineitä, joissa on mahdollisuus yksilölliseen yhteydenpitoon, saa käyttää vain, jos kuluttaja ei ole niitä kieltänyt. (10 artikla).

Julkiset elimet, kuluttajajärjestöt ja elinkeinoelämän järjestöt voivat viedä riita-asian tuomioistuimeen tai toimivaltaisen hallinnollisen viranomaisen käsiteltäväksi. (11 artikla.)

1.7. Kiinteistöjen osa-aikainen käyttöoikeus

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/47/EY, annettu 26. lokakuuta 1994, ostajien suojaamisesta kiinteistöjen osa-aikaisen käyttöoikeuden ostosopimuksen tiettyihin osiin nähden

Tavoite

Tarkoituksena on lähentää jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka koskevat kiinteistön osa-aikaisen käyttöoikeuden ostajien suojaamista.

Sisältö

Direktiivi 94/47/EY koskee niitä kiinteistön osa-aikaisesta käyttöoikeudesta tehtävän sopimuksen osia, jotka koskevat sopimuksen rakenneosiin liittyviä tietoja ja sopimuksen irtisanomiseen tai siitä vetäytymiseen liittyviä toimenpiteitä (1 artikla). Myyjän on pyynnöstä annettava asiakirja, jossa on yleiskuvaus kiinteistöstä sekä tiedot vähintään tietyistä direktiivin liitteessä mainituista seikoista (osapuolten henkilöllisyys ja asuinpaikka, rakennusluvan numero jne.) ja siitä, miten haluttaessa saadaan lisätietoja. Nämä tiedot ovat erottamaton osa sopimusta. (3 artikla).

Ostajalla on oikeus vetäytyä sopimuksesta syytä ilmoittamatta kymmenen päivän kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta (5 artiklan 1 kohta). Ostajan voi joutua korvaamaan vain sopimuksen tekemisestä ja siitä vetäytymisestä aiheutuneet kulut (5 artiklan 3 kohta). Ostaja voi käyttää vetäytymisoikeuttaan kolmen kuukauden kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta, ellei sopimuksessa ole direktiivissä edellytetyjä tietoja (5 artiklan 1 kohta). Tällöin häneltä ei vaadita mitään korvauksia (5 artiklan 4 kohta). Yksikään sopimuksen määräys, joka on ostajan oikeuksien tai myyjän velvollisuuksien vastainen, ei sido ostajaa (8 artikla).

1.8. Rahoituspalvelujen etämyynti kuluttajille

Ehdotus direktiiviksi rahoituspalveluiden etämyynnistä kuluttajalle ja direktiivien 90/619/ETY, 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta⁴¹

⁴¹ 5.12.2000 tilanne oli se, että ehdotuksesta odotettiin neuvoston yhteistä kantaa sen jälkeen, kun alkuperäiseen ehdotukseen oli tehty muutoksia Euroopan parlamentin ensimmäisen käsittelyn perusteella.

Tavoite

Tarkoituksena on luoda yhtenäinen ja asianmukainen sääntelykehys rahoituspalveluja koskeville etäsopimuksille ja varmistaa samalla asianmukainen kuluttajansuoja.

Sisältö

Direktiiviehdotuksella pyritään vahvistamaan yhteiset säännöt niille edellytyksille, joiden mukaisesti rahoituspalveluja koskevat etäsopimukset tehdään. Ehdotus kattaa etäsopimukset, jotka tehdään käyttäen sellaista välinettä, jota voidaan käyttää ilman, että sopimuspuolet ovat samaan aikaan fyysisesti läsnä.

Ehdotuksen mukaan kuluttajalle on annettava tiettyjä tietoja ennen sopimuksen tekemistä. Palvelun tarjoajan on toimitettava kuluttajalle sopimusluonnos kirjallisesti tai muulla pysyvällä välineellä edellyttäen, että kuluttaja antaa siihen suostumuksensa. Sopimusluonnoksen on sisällettävä kaikki sopimusehdot ja niiden tiivistelmä.

Kuluttajalla olisi oikeus sopimusta edeltävään harkinta-aikaan sekä tietyin poikkeuksin peruuttamisoikeus. Hänellä olisi myös velvollisuus maksaa ennen peruuttamista toimitetuista palveluista.

Sähköistä välinettä käyttäen suoritettut maksut voidaan mitätöidä, jos välinettä on käytetty vilpillisesti. Tiettyjen etäviestintävälineiden käytölle asetetaan rajoituksia.

2. MAKSUJÄRJESTELMÄT

2.1. Maksuviivästykset kaupallisissa toimissa

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/35/EY, annettu 29. kesäkuuta 2000, kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta

Tavoite

Tarkoituksena on torjua kaupallisista toimista korvauksena suoritettavien maksujen viivästyksiä Euroopan unionissa, olipa kyse yritysten välillä tai viranomaisten ja yrityksen välillä tapahtuvista maksuviivästyksistä.

Sisältö

Direktiivi 2000/35/EY sisältää laajan joukon toimenpiteitä, joilla pyritään torjumaan kaupallisissa toimissa tapahtuvia maksuviivästyksiä Euroopan unionissa. Direktiiviä sovelletaan kaikkiin kaupallisista toimista korvauksena suoritettaviin maksuihin (1 artikla). Toimenpiteet koskevat kaikkia maksuviivästyksiä yritysten tai yritysten ja viranomaisten välisissä toimissa (2 artiklan 1 kohta).

Direktiivissä luodaan oikeudellinen kehys maksuviivästysten vähentämiseksi. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että korkoa on maksettava sopimuksessa määrättyä maksupäivää tai siinä määrätyn maksuajan päättymistä seuraavasta päivästä lukien. Jos maksupäivää tai maksuaikaa ei ole määrätty sopimuksessa, korkoa on maksettava ilman, että maksumuistutus on tarpeen, 30 päivän kuluttua siitä päivästä, jona velallinen on vastaanottanut laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen. Jos käytössä on hyväksymis- tai tarkistusmenettely, jolla tavarain tai palvelun sopimuksenmukaisuus on todettava, korkoa on maksettava 30 päivän kuluttua

menettelyn suorittamisesta. Mikäli velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen ennen tällaista hyväksymistä tai tarkistusta tai hyväksymis- tai tarkistuspäivänä, kyseinen aika lasketaan viimeksi mainitusta päivästä. Viivästyskorko on Euroopan keskuspankin soveltama korko korotettuna vähintään seitsemällä prosenttiyksiköllä. (3 artikla).

Jäsenvaltioiden on asiaa koskevien kansallisten säännösten mukaisesti säädettävä, että myyjällä säilyy omistusoikeus tavaroihin, kunnes ne on kokonaan maksettu, jos myyjä ja ostaja ovat nimenomaan sopineet omistuksenpidätyslausekkeesta ennen tavaroiden toimittamista (4 artikla). Jäsenvaltioiden on lisäksi varmistettava, että jos velkaa ei ole riitautettu, velkoja voi velan määrästä riippumatta saada täytäntöönpanoasiakirjan tavallisesti 90 kalenteripäivän kuluessa velkojan kanteen tai hakemuksen jättämisestä tuomioistuimelle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle (5 artikla).

2.2. Rajojen yli suoritettavat tilisiirrot

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/5/EY, annettu 27. tammikuuta 1997, rajojen yli suoritettavista tilisiirroista

Tavoite

Tarkoituksena on asettaa vähimmäisvaatimukset tiedottamiselle ja suorittamiselle enintään 50 000 euron suuruisille jäsenvaltioiden valuutoissa tai euroina toteutettavien tilisiirtojen yhteydessä, jotka tapahtuvat maksumääräyksen antajan toimeksiannosta rajojen yli Euroopan unionissa ja Euroopan talousalueella. Direktiivin 97/5/EY perustavoitteena on, että varoja voidaan siirtää yhteisön osasta toiseen nopeasti, luotettavasti ja edullisesti. Veroitus siirrot ja sekkimaksut eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan.

Sisältö

1) Avoimuutta suhteessa kuluttajaan koskeva velvoite (3 ja 4 artikla)

Ennen tilisiirron suorittamista rajan yli laitosten on annettava asiakkaitten saataville yleiset tiedot tilisiirron toteuttamisesta. Erityisesti on annettava tiedot toteuttamisajasta, laitoksen asiakkaalta veloittamien toimitusmaksujen ja kulujen laskemistavasta, laitoksen käyttämästä arvopäivästä, valitus- ja oikaisukeinoista sekä valuutanvaihdossa käytettävistä viitekursseista.

Rajojen yli suoritettavan tilisiirron jälkeen laitoksen on toimitettava asiakkaalle tiedot viitenumerosta, jonka avulla asiakas voi tunnistaa tilisiirron, tilisiirron todellisesta (alkuperäisestä) määrästä, asiakkaan suoritettavaksi kuuluvien kaikkien kulujen ja toimitusmaksujen määrästä sekä laitoksen käyttämästä arvopäivästä.

Jos maksumääräyksen antaja määrää, että saajan on maksettava kokonaan tai osittain rajojen yli suoritettavasta tilisiirrosta aiheutuvat kulut, saajan laitoksen on ilmoitettava siitä saajalle.

2) Tilisiirtoja koskevat vähimmäisvaatimukset

Jos rajojen yli suoritettavasta tilisiirrosta on annettu yksilöity toimeksianto, laitoksen on – asiakkaan pyynnöstä – joko sitouduttava toteuttamaan tämä tilisiirto määräajassa ja noudattamaan siihen liittyviä toimitusmaksuja ja kuluja tai kieltäydyttävä suorittamasta tilisiirtoa (5 artikla).

Tilisiirto on toteutettava sovitussa määräajassa. Ellei määräaikaa noudateta, sovelletaan direktiivin säännöksiä hyvityksestä. Hyvitystä ei makseta, jos saajan laitos voi osoittaa, että myöhästyminen on luettava maksumääräyksen antajan tai saajan syyksi (6 artikla).

Maksumääräyksen antajan laitos, kaikki välittäjälaitokset ja saajan laitos ovat velvollisia rajojen yli suoritettavaa tilisiirtoa koskevan maksumääräyksen vastaanottopäivän jälkeen toteuttamaan tämän rajojen yli suoritettavan tilisiirron koko määrän, paitsi jos maksumääräyksen antaja erikseen määrää, että saajan on maksettava kokonaan tai osittain rajojen yli suoritettavan tilisiirron kulut. Maksumääräyksen antajan ja saajan laitoksen on korvattava virheellisesti vähentämänsä summat. (7 artikla).

Jos maksumääräyksen antajan laitos on vastaanottanut rajojen yli suoritettavaa tilisiirtoa koskevan maksumääräyksen eikä vastaavia varoja ole maksettu saajan pankin tilille, sovelletaan ”rahat takaisin” -takuuta 12 500 euron määrään saakka lisättynä korolla ja kuluilla (8 artikla).

2.3. Selvityksen lopullisuus maksujärjestelmissä ja arvopaperien selvitysjärjestelmissä

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/26/EY, annettu 19. toukokuuta 1998, selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopaperien selvitysjärjestelmissä

Tavoite

Tarkoituksena on vähentää maksujärjestelmien ja arvopaperien selvitysjärjestelmien järjestelmäriskiä ja minimoida tällaiseen järjestelmään osallistuvaa tahoja koskevasta maksukyvyttömyysmenettelystä johtuva häiriö järjestelmälle. Direktiivillä 98/26/EY haluttiin puuttua nimenomaan maksukyvyttömyyteen ja konkurssiin liittyviin oikeudellisiin ongelmiin (ulkomaisten luotonantajien oikeuksiin) sekä suojata yhteisen rahapolitiikan kehittymistä Euroopan talous- ja rahaliiton EMUn puitteissa edistämällä rajat ylittävien toimien tehokkuutta.

Sisältö

Direktiivillä 98/26/EY suojellaan nettoutusta⁴² arvopaperien selvitysjärjestelmässä ja järjestelmien operaattoreille annettuja vakuuksia konkurssin vaikutuksilta. Siinä selkeytetään lainsäädäntöä, jota sovelletaan niihin määräyksiin, jotka koskevat rekisteriin kirjattua vakuutta. Arvopaperien selvitysjärjestelmiä suojaa osallistujan maksukyvyttömyyttä vastaan myös yleinen lauseke (1 ja 2 artikla). Osallistumisesta arvopaperien selvitysjärjestelmään johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia säännellään kyseiseen järjestelmään sovellettavalla lailla (3 artiklan 3 kohta). Direktiivi koskee myös jäsenvaltioiden keskuspankkien toimenpiteiden yhteydessä annettua vakuutta niiden hoitaessa keskuspankkitoimintoja (myös kansallista rahapolitiikkaa) (4 artikla).

⁴² Osallistujan tai osallistujien yhdelle tai useammalle muulle osallistujalle antamat tai yhdeltä tai useammalta osallistujalta saamat siirtomääräyksistä johtuvat saatavat ja velvoitteet muunnetaan yhdeksi nettosaatavaksi tai yhdeksi nettovelaksi, jolloin vain nettosaatava voidaan velkoa tai nettovelka jäädä velkaa (direktiivin 98/26/EY 2 artiklan k alakohta).

3. KAUPPAEDUSTAJAT

Neuvoston direktiivi 86/653/ETY, annettu 18. joulukuuta 1986, jäsenvaltioiden itsenäisiä kauppaedustajia koskevan lainsäädännön yhteensovittamisesta

Tavoite

Direktiivillä 86/653/ETY koordinoidaan jäsenvaltioiden lainsäädäntöä, jolla säännellään itsenäisten kauppaedustajien ja heidän päämiestensä oikeudellista suhdetta. Direktiivillä pyritään suojelemaan itsenäisiä kauppaedustajia, ja siinä asetetaan vähimmäistaso alan yhdenmukaistamiselle. Direktiivin säännöksistä ei saa poiketa kauppaedustajan vahingoksi, mutta kauppaedustajan kannalta suotuisampaan sopimukseen johtavat järjestelyt sallitaan. Direktiivissä säädetään lisäksi edustajan palkkiosta sekä hänen oikeudestaan saada hyvitys tai korvaus sopimuksen lakkaamisen hänelle aiheuttamasta vahingosta.

Sisältö

1) Soveltamisala

Direktiiviä 86/653/ETY sovelletaan tavaroita (ei palveluja) koskeviin sopimuksiin itsenäisen välittäjän (kauppaedustajan) ja hänen päämiehensä välillä. Kauppaedustajalla on oltava pysyvä valtuutus korvausta vastaan neuvotella tavaroiden myynnistä ja ostosta toisen henkilön (päämiehen) puolesta tai neuvotella ja tehdä sopimuksia tällaisista liiketoimista päämiehen nimissä ja lukuun.

Direktiivissä kauppaedustajan käsitteeseen kuuluu olennaisesti hänen riippumattomuutensa päämiehestä, minkä vuoksi direktiiviä ei sovelleta palkattuihin kaupallisiin välittäjiin eikä päämiehen edustajiin (1 artikla). Muitakin kauppaedustajaryhmiä jätetään soveltamisalan ulkopuolelle (2 artikla).

2) Sopimuspuolten velvollisuudet (3–5 artikla)

Direktiivissä 86/653/ETY asetetaan kauppaedustajalle kiistämätön velvollisuus huolehtia päämiehen edusta ja toimia velvollisuudentuntoisesti ja rehellisesti. Edustajan täytyy pyrkiä sopivalla tavalla neuvottelemaan ja tarvittaessa päättää liiketoimista, jotka on annettu hänen tehtäväkseen. Hänen on annettava päämiehelle kaikki hallussaan olevat tarpeelliset tiedot ja noudatettava tämän antamia kohtuullisia ohjeita.

Vastaavasti myös päämiehellä on kiistämätön velvollisuus toimia velvollisuudentuntoisesti ja rehellisesti. Hänen on erityisesti toimitettava kauppaedustajalle kyseisiä tavaroita koskeva tarpeellinen aineisto, hankittava kauppaedustajalle edustussopimuksen täyttämistä varten tarpeelliset tiedot ja, jos päämiehellä on aihetta otaksua, että toiminta tulee olemaan merkittävästi suppeampaa kuin kauppaedustajalla yleensä olisi ollut aihetta olettaa, ilmoitettava tästä kauppaedustajalle kohtuullisessa ajassa.

3) Kauppaedustajan palkkio (6–12 artikla)

Jos osapuolet eivät ole toisin sopineet, kauppaedustajalla on oikeus palkkioon, joka kauppaedustajille yleensä kyseisillä markkinoilla maksetaan, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltion pakottavien säännösten soveltamista. Jollei tällaista yleistä käytäntöä ole, kauppaedustajalla on oikeus kaikki liiketoimeen liittyvät seikat huomioon ottaen kohtuulliseen palkkioon.

Jos kauppaedustaja saa palkkionsa kokonaan tai osittain provisiona, hänellä on oikeus saada provisio edustusopimuksen voimassaoloaikana päätetystä liiketoimesta. Oikeudesta provisioon säädetään direktiivissä seuraavat perusteet:

- 1) Edustajalle on osoitettu tietty maantieteellinen alue tai tietty asiakaspiiri taikka hänellä on yksinoikeus tiettyyn maantieteelliseen alueeseen tai tiettyyn asiakaspiiriin.
- 2) Liiketoimi on päätetty tältä alueelta olevan tai tähän asiakaspiiriin kuuluvan asiakkaan kanssa (7 artikla).

Kauppaedustajalla on oikeus provisioon liiketoimesta myös sopimuksen päätyttyä (8 artikla), jos provision jakaminen on olosuhteet huomioon ottaen kohtuullista (9 artikla). Oikeus provisioon syntyy, kun sopimus on täytetty, ja se on maksettava sitä kalenterivuosiseljänneestä seuraavan kuukauden viimeisenä päivänä, jonka aikana oikeus provisioon syntyy (10 artikla).

Päämiehen tulee toimittaa kauppaedustajalle laskelma maksettavasta provisiosta tietyssä määräajassa. Kauppaedustajalla on oikeus vaatia, että hänelle annetaan kaikki päämiehen hallussa olevat tiedot, jotka ovat tarpeen hänelle maksettavan provision määrän tarkastamiseksi. (12 artikla).

4) Sopimuksen muoto, kesto ja lakkaaminen (13–20 artikla)

Direktiivissä 86/653/ETY annetaan mahdollisuus tehdä edustusopimus joko suullisesti tai kirjallisesti. On jäsenvaltioiden asia päättää, onko sopimus pätevä, ellei sitä ole laadittu kirjallisesti. Joka tapauksessa sopimuksen osapuolilla on oikeus pyynnöstä saada toiselta osapuolelta tämän allekirjoittama asiakirja, joka sisältää sopimusehdot. (13 artikla).

Määräaikaista edustusopimusta, jonka noudattamista on jatkettu sen voimassaoloajan päätyttyä, pidetään toistaiseksi voimassa olevana edustusopimuksena (14 artikla).

Toistaiseksi voimassa olevaksi tehdyn edustusopimuksen irtisanomisaika on yksi kuukausi kutakin kulunutta sopimusvuotta kohti. Osapuolet eivät saa sopia lyhyemmästä irtisanomisajasta, mutta jos sovitaan pitemmästä ajasta, sen on oltava sama kummallekin osapuolelle. Jäsenvaltiot voivat vahvistaa irtisanomisajaksi neljästä kuuteen kuukautta, kun sopimus on ollut voimassa vastaavan määrän vuosia. (15 artikla).

Direktiivissä 86/653/ETY veloitetaan jäsenvaltiot varmistamaan asianmukaisin toimenpitein, että kauppaedustajalla on oikeus hyvitykseen (17 artiklan 2 kohta) tai korvaukseen (17 artiklan 3–4 kohta), jos päämies sanoo irti sopimuksen ilman hyväksyttävää syytä (18 artikla). Oikeudesta ei saa poiketa ennen sopimuksen päättymistä.

Edustusopimuksen sisältämä kilpailunrajoitusehto on pätevä vain, jos se on voimassa enintään kaksi vuotta ja se on tehty kirjallisesti. Sen on koskettava kauppaedustajalle osoitettua maantieteellistä aluetta tai hänelle osoitettua asiakaspiiriä ja maantieteellistä aluetta sekä vastaavia tavaroita kuin edustusopimus. Direktiivin 86/653/ETY säännöksillä ei vaikuteta niiden kansallisten säännösten soveltamiseen, joissa säädetään muita kilpailunrajoitusehdon pätevyyden tai täytäntöönpanokelpoisuuden rajoituksia tai joiden nojalla osapuolten tällaisen sopimuksen mukaisia velvoitteita voidaan lievittää. (20 artikla).

4. TYÖNTEKIJÖIDEN LÄHETTÄMINEN

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/71/EY, annettu 16. joulukuuta 1996, palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon

Tavoite

Direktiivillä pyritään poistamaan sellaiset epävarmuustekijät ja esteet, jotka voivat haitata palvelujen tarjoamisen vapautta. Tähän tähdätään parantamalla oikeusvarmuutta sekä antamalla mahdollisuus määritellä ne työehdot ja -olot, joita sovelletaan työntekijöihin, jotka työskentelevät tilapäisesti toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä, jonka lainsäädäntöä sovelletaan heidän työsuhteisiinsa. Lisäksi halutaan torjua vaara lähetettyihin työntekijöihin liittyvistä väärinkäytöksistä tai näiden riistämisestä.

Sisältö

1) Soveltamisala

Direktiiviä sovelletaan yrityksiin, jotka tarjotessaan valtioiden välillä palveluja lähettävät työntekijöitä työhön toisen jäsenvaltion alueelle

- yrityksen omaan lukuun ja sen johdolla kyseisen yrityksen ja palvelujen vastaanottajan välillä tehdyn sopimuksen nojalla
- yritysryhmään kuuluvaan toimipaikkaan tai yritykseen
- tilapäistä työvoimaa välittävänä yrityksenä jonkin yrityksen käyttöön.

2) Velvollisuudet

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset takaavat lähetetyille työntekijöille keskeiset pakolliset suojasäännöt, jotka vahvistetaan työntekejäsenvaltiossa

- laein, asetuksin tai hallinnollisin määräyksiin ja/tai
- yleisesti sovellettaviksi julistetuin työehtosopimuksin tai välitystuomioin siltä osin kuin ne koskevat jotain liitteessä tarkoitettua toimintaa (rakennusala).

Soveltamisalaan kuuluvat seuraavat työehdot ja -olot:

- enimmäistyöajat ja vähimmäislepoajat
- palkallisten vuosilomien vähimmäiskesto
- vähimmäispalkat, myös ylityökorvaukset
- erityisesti tilapäistä työvoimaa välittävien yritysten käyttöön asettamia työntekijöitä koskevat ehdot
- työturvallisuus, työterveys ja työhygienia
- raskaana olevien naisten ja äskettäin synnyttäneiden naisten sekä lasten ja nuorten työehtoihin ja -oloihin sovellettavat suojatoimenpiteet

- miesten ja naisten tasa-arvoinen kohtelu sekä muut syrjäntäkieltoa koskevat säännökset.

5. TUOTEVASTUU

Neuvoston direktiivi 85/374/ETY, annettu 25. heinäkuuta 1985, tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (muutettu 10. toukokuuta 1999 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 1999/34/EY)

Tavoite

Direktiivi 85/374/ETY (sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 99/34/EY) on sisämarkkinatoimenpide, jolla sovitetaan yhteen korkeatasoinen kuluttajansuoja ja tuotesuojaa koskeva vakaa oikeudellinen kehys. Näin torjutaan erilaisten vastuujärjestelmien aiheuttama kilpailun vääristyminen ja helpotetaan tavaroiden vapaata liikkuvuutta yhtenäisten vastuusääntöjä soveltamalla.

Sisältö

25. heinäkuuta 1985 annetussa neuvoston direktiivissä 85/374/ETY vahvistetaan yhteiset vastuusäännöt sovellettaviksi tilanteissa, joissa turvallisuudeltaan puutteellinen tuote aiheuttaa vahinkoa ihmisille. Turvallisuudeltaan puutteellisia tuotteita ovat kaikki sellaiset irtaimet esineet, jotka eivät ole niin turvallisia kuin yleisesti on ollut aiheutta odottaa, kun otetaan huomioon tuotteesta annetut tiedot, tuotteen kohtuudella ennakoitavissa oleva käyttö ja ajankohta, jona tuote laskettiin liikkeelle (2 ja 6 artikla).

Direktiivillä 99/34/EY laajennettiin neuvoston direktiivin 85/374/ETY soveltamisalaa kattamaan myös maatalouden alkutuotteet. Valmistajan kokonaisvastuu samalla tavalla turvallisuudeltaan puutteellisten samanlaisten tuotteiden aiheuttamista henkilövahingoista rajoitetaan kussakin jäsenvaltiossa määrään, joka on vähintään 70 miljoonaa euroa (16 artikla). Direktiivi ei rajoita vahinkoa kärsineen oikeutta korvaukseen sopimukseen perustuvaa vastuuta tai sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevien säännösten nojalla.

Riippumatta siitä, onko kyse laiminlyönnistä vai ei, valmistaja (tai maahantuoja) vastaa kuolemantapauksesta, henkilövahingosta tai omaisuusvahingosta, joka aiheutuu hänen tuotteensa puutteellisesta turvallisuudesta. Vahinkoa kärsineen on näytettävä toteen vahinko, tuotteen puutteellinen turvallisuus sekä puutteellisen turvallisuuden ja vahingon välinen syy-yhteys (4 artikla). Jos samasta vahingosta on vastuussa usea henkilö, he vastaavat siitä direktiivin mukaan yhteisvastuullisesti (5 artikla). Valmistaja voi vapautua vastuusta, jos hän näyttää sellaisten vastuusta vapauttavien seikkojen olevan olemassa, jotka vähentävät hänen vastuutaan tai soveltuvien osin poistamaan sen, kun kyse on vahinkoa kärsineen myötävaikutuksesta (7 artikla).

Vahinkoa kärsineen on esitettävä korvausvaatimus ennen kolmen vuoden vanhentumisajan umpeutumista (10 artikla). Direktiivin mukaan valmistajan vastuu tuotteen aiheuttamista vahingoista päättyy kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun tuote on laskettu liikkeelle. Vastuusta ei voida vapauttaa sopimusehdolla.

6. SÄHKÖINEN KAUPANKÄYNTI

6.1. Sähköiseen kaupankäyntiin liittyvät palvelut

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY, annettu 8. kesäkuuta 2000, tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista (”Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä”)

Tavoite

Direktiivin 2000/31/EY tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa varmistamalla tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä (1 artiklan 1 kohta).

Sisältö

Direktiivissä on eräitä sopimusoikeuden kannalta merkittäviä säännöksiä, erityisesti seuraavat:

- Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden oikeusjärjestelmässä annetaan mahdollisuus sopimusten tekemiseen sähköisessä muodossa. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, ettei sopimuksentekomenettelyyn sovellettavilla oikeudellisilla vaatimuksilla aseteta esteitä sähköisessä muodossa tehtävien sopimusten käytölle ja etteivät ne johda siihen, että tällaisilta sopimuksilta puuttuisivat oikeusvaikutukset ja ne olisivat pätemättömiä sillä perusteella, että ne on tehty sähköisessä muodossa. (9 artiklan 1 kohta)
- Palveluntarjoajan on noudatettava sopimuksentekoprosessin avoimuuteen sovellettavia sääntöjä. Niiden mukaan palveluntarjoajan on annettava selvästi, ymmärrettävästi ja yksiselitteisesti tietyt tiedot. Ilmoitettava on sopimuksen teon tekniset vaiheet, rekisteröikö palvelun tarjoaja tehdyn sopimuksen ja onko se saatavilla, tekniset keinot, joilla voidaan tunnistaa ja korjata syöttövirheet ennen tilauksen tekemistä sekä kиеlet, joilla sopimus voidaan tehdä. Lisäksi palveluntarjoajan on ilmoitettava noudattamansa asiaa koskevat käytännesäännöt sekä annettava tieto siitä, miten näihin sääntöihin voi sähköisesti tutustua. Tiedot on annettava, ennen kuin palvelun vastaanottaja tekee tilauksen. (10 artiklan 1 ja 2 kohta).
- Jos palvelun vastaanottaja tekee tilauksen teknisiä keinoja käyttäen, palvelun tarjoajan on viivyttelämättä ilmoitettava vastaanottaneensa palvelun vastaanottajan tekemän tilauksen. Tilaus ja vastaanottoilmoitus katsotaan vastaanotetuksi, kun se on sen osapuolen käytettävissä, jolle se on osoitettu. (11 artiklan 1 kohta.)
- Jäsenvaltioiden on varmistettava, että palveluntarjoaja antaa palvelun vastaanottajalle mahdollisuuden käyttää teknisiä keinoja, joiden avulla vastaanottaja voi tunnistaa ja korjata syöttövirheet ennen tilauksen tekemistä (11 artiklan 2 kohta).

6.2. Sähköiset allekirjoitukset

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 1999/93/EY, annettu 13. joulukuuta 1999, sähköisiä allekirjoituksia koskevista yhteisön puitteista

Tavoite

Tavoitteena on varmistaa sisämarkkinoiden moitteeton toiminta sähköisten allekirjoitusten osalta vahvistamalla yhdenmukaistetut ja asianmukaiset oikeudelliset puitteet sähköisten allekirjoitusten käytölle Euroopan yhteisössä.

Sisältö

Direktiivissä 1999/93/EY säädetään sähköisten allekirjoitusten tunnustamisesta; niitä ei ole aiemmin tunnustettu pelkästään sen vuoksi, että ne ovat sähköisessä muodossa. Direktiivissä asetettavat kriteerit toimivat puitteina sähköisten allekirjoitusten oikeudelliselle tunnustamiselle keskittymällä varmennepalveluihin (1 artikla). Direktiivin 1999/93/EY vaatimukset täyttävät sähköiset allekirjoitukset saavat automaattisesti saman aseman kuin käsin kirjoitetut allekirjoitukset kulloisenkin jäsenvaltion lainsäädännössä. Ne kelpaavat todisteeksi oikeudellisissa menettelyissä samalla tavoin kuin käsin kirjoitetut allekirjoitukset (5 artikla).

7. RAHOITUSPALVELUT

Yleisiä huomautuksia

Pankkitoimintaa, vakuutuksia ja irtainta arvo-omaisuutta koskevissa direktiiveissä luodaan rahoitukseen ja toiminnan vakauteen liittyvä järjestelmä, jolla säännellään rahoituslaitosten perustamiseksi ja palvelujen luokittelua Euroopan yhteisössä. Ne eivät luonteensa mukaisesti sisällä yksityisoikeuteen liittyviä järjestelyjä. Seuraavassa esiteltävät ovat näistä säädöksistä ainoat, joissa on sopimusoikeuden ja rahoituspalvelujen kannalta merkittäviä yksityisoikeuteen liittyviä näkökohtia.

7.1. Pankkitoiminta

7.1.1. Luottolaitosten vakavaraisuussuhteet

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/10/EY, annettu 21. maaliskuuta 1996, direktiivin 89/647/ETY muuttamiseksi siltä osin kuin se koskee sopimusnettoutuksen viranomaishyväksyntää (luottolaitosten vakavaraisuussuhteet)

Tavoite

Tavoitteena on edesauttaa toiminnan vakauden valvonnan yhdenmukaistamista ja vahvistaa vakavaraisuussuhteita yhteisön luottolaitoksissa sekä sillä tavoin suojella tallettajia ja investoijia samoin kuin säilyttää pankkitoiminnan vakaus.

Sisältö

Muutettua vakavaraisuussuhteista annettua direktiiviä sovelletaan luottolaitoksiin (määritelmä direktiivissä 77/780/ETY). Kunkin luottolaitoksen oma pääoma ilmaistaan osuutena sen varojen ja taseen ulkopuolisten erien riskipainotetusta arvosta (5 artiklan 1 kohta). Varojen ja taseen ulkopuolisten erien riskipainotettu arvo liittyy ensi sijassa vastapuolen laiminlyöntiin liittyviin luottoriskeihin. Tiettyihin varoihin ja taseen ulkopuolisiin eriin liittyvä luottoriskiaste ja toisaalta tiettyihin lainaajaluokkiin liittyvä luottoriskiaste erotetaan toisistaan.

Pien- ja suuririskisten varaerien riskipainotukset ovat erilaisia (6 artikla). Vakavaraisuussuhteen vähimmäisarvo on kahdeksan prosenttia (10 artikla). Luottolaitoksia on 1. tammikuuta 1993 alkaen vaadittava pitämään vakavaraisuussuhde vähintään kahdeksan prosentin tasolla. Kansallisen valvontaviranomaisen on huolehdittava, että kyseistä vakavaraisuussuhdetta noudatetaan (10 artiklan 3 kohta).

7.2. Vakuutukset

7.2.1. Henkivakuutus

Neuvoston direktiivi 79/267/ETY, annettu 5. maaliskuuta 1979, henkivakuutuksen ensivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (ensimmäinen henkivakuutusdirektiivi)

Neuvoston direktiivi 90/619/ETY, annettu 8. marraskuuta 1990, henkivakuutuksen ensivakuutusliikettä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä, sekä direktiivin 79/267/ETY muuttamisesta (toinen henkivakuutusdirektiivi)

Neuvoston direktiivi 92/96/ETY, annettu 10. marraskuuta 1992, henkivakuutuksen ensivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 79/267/ETY ja 90/619/ETY muuttamisesta (kolmas henkivakuutusdirektiivi)

Tavoite

Tarkoituksena on helpottaa henkivakuutuspalvelujen tarjoamisoikeuden tehokasta käyttöä sekä asettaa erityisiä sääntöjä, jotka liittyvät vapauteen tarjota rajat ylittäviä henkivakuutusalan palveluja.

Sisältö

Näillä direktiiveillä vahvistetaan yksityiskohtainen säännöstö henkivakuutusosalalle. Säännöstö sisältää erittäin seikkaperäisen velvollisuuden, jonka mukaan ehdotetusta henkivakuutussopimuksesta on annettava olennaiset tiedot. Osa direktiivien säännöksistä on soveltamiseltaan yleisiä, ja toiset koskevat vain rajat ylittävien palvelujen tarjoamista. Direktiivejä sovelletaan sekä yksilöllisiin että ryhmähenkivakuutuksiin mutta ei ryhmäeläkerahastojen hallintaan.

Direktiivissä 92/96/ETY erotetaan toisistaan vakuutuksenottajan oma-aloitteisesti ottamat vakuutussopimukset sekä toisaalta kaikki sellaiset yksittäiset sopimukset, jotka eivät ole syntyneet vakuutuksenottajan aloitteesta. Voimakkaampi suoja annetaan jälkimmäisille henkivakuutussopimuksille eli niille, jotka eivät ole syntyneet vakuutuksenottajan aloitteesta.

Vakuutuksenottajan omasta aloitteesta tehtyjä sopimuksia valvoo se jäsenvaltio, johon vakuuttaja on asettautunut. Ennen kuin vakuutuksenottaja tekee omasta aloitteestaan henkivakuutussopimuksen jossain muussa jäsenvaltiossa kuin kotijäsenvaltiossaan, hänen on allekirjoitettava lausunto, jossa hän ilmoittaa olevansa tietoinen siitä, että kyseiseen sitoumukseen sovelletaan sitoumuksesta vastaavan vakuuttajan jäsenvaltion valvontamääräyksiä. Omasta aloitteestaan henkivakuutuksen ottaneella henkilöllä on oikeus peruuttaa sopimus 15-30 päivän määräajassa (direktiivin 90/619/ETY 15 artikla).

Muihin kuin vakuutuksenottajan aloitteesta tehtyihin sopimuksiin sovelletaan toista säännöstöä. Niitä valvoo jäsenvaltio, jossa palveluja tarjotaan, ja niihin sovelletaan sitoumusjäsenvaltion valvontamääräyksiä (riskimaan valvonta), elleivät osapuolet valitse sopimukseen sovellettavaksi jonkin muun maan lakia.

Säännöksiä on myös sen lain valitsemisesta, jota sovelletaan vakuuttajan ja vakuutuksenottajan suhteeseen. Yleensä sovelletaan sen jäsenvaltion lakia, jossa sitoumus on tehty. Myös vapaudesta valita jokin muu sopimusoikeus on säädetty.

Euroopan yhteisön henkivakuutussääntöjen alaisten sopimusten vakuutusmaksuihin sovelletaan vain sitoumusjäsenvaltion välillisten verojen järjestelmää. Vakuutuksenottajan maan verosäännöksiä sovelletaan siis kyseisen maan hyväksi.

7.2.2. Muut vakuutukset kuin henkivakuutukset

Neuvoston direktiivi 92/49/ETY, annettu 18. kesäkuuta 1992, muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta (kolmas vahinkovakuutusdirektiivi).

Tavoite

Vahvistetaan rajat ylittävälle vahinkovakuutustoiminnan harjoittamiselle säännöt, joissa otetaan tasapainoisesti huomioon palvelujen tarjoamisen vapaus ja kuluttajansuoja.

Sisältö

Direktiivejä 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttavassa direktiivissä 92/49/ETY (kolmannessa vahinkovakuutusdirektiivissä) veloitetaan vahinkovakuutuksia tarjoavat yritykset toimittamaan mahdolliselle vakuutuksenottajalle tietyt tiedot. Vakuutuksenottajalle on ilmoitettava se jäsenvaltio, jossa vakuutusyrityksen kotipaikka sijaitsee ja tarvittaessa se sivukonttori, jonka kanssa sopimus tehdään. Vakuutuksen antamista koskevassa asiakirjassa on ilmoitettava vakuutuksen antavan yrityksen kotipaikka ja tarvittaessa vakuutuksen antavan sivukonttorin osoite. (43 artikla). Direktiivissä 92/49/ETY veloitetaan vakuutusyritys ilmoittamaan vakuutuksenottajalle ennen vakuutussopimuksen tekemistä, mitä lakia sopimukseen sovelletaan (31 artikla).

7.3. Arvopaperikauppa

7.3.1. Listalleottoesitteen julkistaminen

Neuvoston direktiivi 80/390/ETY, annettu 17. maaliskuuta 1980, arvopaperien viralliselle pörssilistalle ottamisen yhteydessä julkistettavan listalleottoesitteen laatimista, tarkastusta ja levittämistä koskevien vaatimusten yhteensovittamisesta

Tavoite

Direktiivillä 80/390/ETY sovitetaan yhteen arvopaperien liikkeellelaskijoiden julkistamia listalleottoesitteitä koskevat vaatimukset, jotta arvopaperi-investointeja jo tehneet tai niitä mahdollisesti tekevät saisivat riittävät ja puolueettomat tiedot. Direktiivillä sovitetaan yhteen myös arvopaperien viralliselle pörssilistalle ottamisen yhteydessä julkistettavan listalleottoesitteen laatimista, tarkastusta ja levittämistä koskevien vaatimusten yhteensovittamisesta.

Sisältö

Listalleottoesitteessä on oltava sekä luonnollisista että oikeushenkilöistä tiedot, jotka ovat tarpeen, jotta sijoittajat ja heidän sijoitusneuvojansa pystyisivät tekemään perustellun arvion liikkeeseenlaskijan varoista ja vastuista, rahoitusasemasta, tuloksesta ja tulevaisuudennäkymistä sekä arvopapereihin liittyvistä oikeuksista (4 artikla). Vastaavia tietoja edellytetään myös tilintarkastuksen osalta (listalleottoesitteen sisältämät tilit).

Jollei velvollisuuksia noudateta, tullaan tavallisesti julkaisseeksi harhaanjohtavia tietoja. Siitä annetaan kansallisen lainsäädännön mukaan joko sopimus- tai vahingonkorvauslain rikkomisesta johtuva rangaistus.

Nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on tarkastettava, että listalleottoesite täyttää direktiivin 80/390/ETY vaatimukset, joten nämä viranomaiset voivat olla yksityisoikeuden mukaisessa vastuussa harhaanjohtavia tietoja sisältävän listalleottoesitteen hyväksymisestä (18 artikla). Direktiivi ei koske toimivaltaisten viranomaisten virkavastuuta, josta säädetään edelleenkin pelkästään kansallisessa lainsäädännössä (18 artiklan 4 kohta).

7.3.2. *Arvopapereita yleisölle tarjottaessa julkistettava tarjousesite*

Neuvoston direktiivi 89/298/ETY, annettu 17 päivänä huhtikuuta 1989, arvopapereita yleisölle tarjottaessa julkistettavan tarjousesitteen laatimista, tarkastusta ja levittämistä koskevien vaatimusten yhteensovittamisesta

Tavoite

Tavoitteena on sovittaa yhteen arvopapereita yleisölle tarjottaessa julkistettavan tarjousesitteen laatimista, tarkastusta ja levittämistä koskevat vaatimukset.

Sisältö

Direktiiviä 89/298/ETY sovelletaan yleisölle ensimmäistä kertaa jäsenvaltiossa merkittäviksi tai ostettaviksi tarjottaviin arvopapereihin, ei kuitenkaan avoimiin yhteissijoitusyrityksiin eikä euro-arvopapereihin (1 artiklan 1 kohta).

Direktiivissä 89/298/ETY veloitetaan tarjouksen tekijä julkaisemaan tarjousesite (4 artikla). Esitteen on sisällettävä kaikki ne tiedot, joita tarvitaan perustellun arvion tekemiseen arvopapereista (11 artikla). Kun arvopaperin ottamista viralliselle listalle ei haeta, sovelletaan tiedottamiseen keveämpiä vaatimuksia.

Direktiivissä 89/298/ETY ei veloiteta toimivaltaisia viranomaisia tarkastamaan tarjousesitettä, vaan asia jätetään jäsenvaltioiden päätettäväksi. Vastavuoroisesti voidaan tunnustaa ja useita jäsenvaltioita koskevissa tarjouksissa voidaan käyttää kuitenkin vain sellaisia tarjousesitteitä, jotka on laadittu ja tarkastettu listalleottoesitteestä annetun direktiivin 80/390/ETY vaatimusten mukaisesti (21 artikla).

7.3.3. *Sijoituspalvelut arvopaperimarkkinoilla*

Neuvoston direktiivi 93/22/ETY, annettu 10. toukokuuta 1993, sijoituspalveluista arvopaperimarkkinoilla

Tavoite

Tarkoituksena on vapauttaa kotijäsenvaltioissaan kyseisten palvelujen tarjoamiseen toimiluvan saaneiden sijoituspalveluyritysten pääsyä arvopaperipörssin jäseniksi ja rahoitusmarkkinoille isäntäjäsenvaltioissa.

Sisältö

Neuvoston direktiivissä 93/22/ETY edellytetään, että jäsenvaltiot laativat menettelytapaohjeet, joita sijoituspalveluyritysten on aina noudatettava. Säännöillä on pantava täytäntöön direktiivissä asetetut periaatteet. Niissä on edellytettävä mm. sitä, että sijoituspalveluyritykset toimivat liiketoimia harjoittaessaan rehdisti ja oikeudenmukaisesti asiakkaidensa etujen hyväksi. Yritysten on hankittava asiakkailtaan tietoja, jotka koskevat heidän taloudellista tilannettaan, sijoittamiskokemusta sekä pyydettyjä palveluja koskevia tavoitteita. Yritysten on toimitettava asianmukaisella tavalla tietoja, jotka ovat tarpeen neuvotteluissa niiden asiakkaiden kanssa, ja vältettävä eturistiriitoja. (11 artikla)

Kyse ei ole sopimusoikeuteen kuuluvista säännöksistä – monet niistä voivat vaikuttaa sopimustilanteeseen mutta eivät ole osa sopimusoikeutta.

8. HENKILÖTIETOJEN SUOJELU

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY annettu 24. lokakuuta 1995, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta

Tavoite

Tavoitteena on yhdenmukaistaa kansallista lainsäädäntöä, joka koskee henkilötietojen käsittelyä, ja suojella yksilöiden oikeuksia ja vapauksia, erityisesti oikeutta yksityisyyteen.

Sisältö

Direktiivillä 95/46/EY pyritään varmistamaan henkilötiedoille korkeatasoinen suoja Euroopan unionissa. Direktiivillä säännellään EY:n tasolla yksilön perusoikeutta yksityisyyteen siltä osin kuin kyse on henkilötietojen käsittelystä - erityisesti huomioon ottaen valtioiden rajat ylittävän henkilötietojen virran merkittävä kasvu sisämarkkinoitten myötä.

1) Sopimus

- Henkilötietojen käsittely sallitaan, jos se on tarpeen sellaisen sopimuksen täytäntöön panemiseksi, jossa rekisteröity (luonnollinen henkilö, joka voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti) on osallisena, tai sopimusta edeltävien toimenpiteiden toteuttamiseksi rekisteröidyn pyynnöstä (7 artikla).
- Kun henkilötietojen käsittelijä (luonnollinen tai oikeushenkilö) käsittelee tietoja rekisterinpitäjän lukuun, osapuolten suhdetta on säänneltävä sopimuksella tai muulla oikeudellisella asiakirjalla. Tässä sopimuksessa tai muussa oikeudellisessa asiakirjassa on oltava tietyt takeet, jotka sitovat käsittelijää suhteessa rekisterinpitäjään, esimerkiksi, että käsittelijä toimii ainoastaan rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti. (17 artikla).

2) Henkilötietojen siirtäminen kolmansiin maihin

Direktiivissä 95/46/EY säädetään, että henkilötietoja voidaan siirtää kolmansiin maihin vain, jos kyseisessä kolmannessa maassa taataan ”tietosuojan riittävä taso” (25 artikla). Tietyissä poikkeustapauksissa henkilötietoja voidaan kuitenkin siirtää sellaisiin kolmansiin maihin, joissa tietosuojan riittävää tasoa ei taata (26 artikla).

3) Hyväksyntä ja tahdonilmaukset (saksalaisen oikeuskirjallisuuden ”Rechtsgeschäft”)

Direktiivin 95/46/EY 2 artiklan h kohdassa annetaan rekisteröidyn suostumukselle yleinen määritelmä. Erityisiä edellytyksiä rekisteröidyn suostumukselle häntä koskevien henkilötietojen käsittelyyn annetaan 7 artiklassa (yksiselitteinen suostumus) ja 8 artiklassa (nimenomainen suostumus).

4) Vastuu

Direktiivin 95/46/EY 23 artiklassa säädetään henkilötietojen laittomaan käsittelyyn liittyvästä vastuusta ja rekisteröidylle aiheutuneen vahingon perusteella suoritettavasta korvauksesta.

9. TEKIJÄNOIKEUDET JA LÄHIOIKEUDET

Yleisiä huomautuksia

Teollisuus- ja tekijänoikeuksiin liittyvä sopimusoikeus on jätetty pitkälti kansallisen lainsäädännön piiriin. Tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien kansainvälinen suojelu on kuitenkin aiheena kolmessa keskeisessä monenvälisessä sopimuksessa: Bernin yleissopimus kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta (Pariisin sopimuskirja, 1971), kansainvälinen yleissopimus esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyhteyksien suojaamisesta (Rooman yleissopimus, 1961) ja kauppaan liittyvistä teollis- ja tekijänoikeuksien näkökohdista tehty sopimus (TRIPS-sopimus, 1995). Lisäksi Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat jo päättäneet ratifioida WIPO:n tekijänoikeussopimuksen ja WIPO:n esitys- ja äänitesopimuksen, jotka merkittäväällä tavalla ajantasaistavat teollis- ja tekijänoikeuksien kansainvälistä suojaa ja parantavat keinoja torjua piratismia ympäri maailmaa (ks. liite I).

Euroopan yhteisö on antanut viisi tekijänoikeuksiin ja lähioikeuksiin liittyvää direktiiviä (ks. jäljempänä). Myös piirimallien suojasta on annettu direktiivi. Näissä direktiiveissä vahvistetaan täsmälliset säännöt, jotka koskevat erityisesti aineellisten oikeuksien sisältöä, oikeudenomistajien korvausta ja korvauksen hallintoa.

Lisenssisopimuksia ja sopimussuhteiden tekijänoikeudellisia näkökohtia ei ole otettu yleisen harmonisoinnin piiriin yhteisössä. Oikeuksien hallinnointia ja lisensointia yleensä sekä erityisesti keskitettyä hallinnointia on käsitelty useissa yhteisön oikeusvälineissä.

9.1. Vuokraus- ja lainausoikeudet sekä tietyt tekijänoikeuden lähioikeudet henkisen omaisuuden alalla

Neuvoston direktiivi 92/100/ETY, annettu 19. marraskuuta 1992, vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla

Tavoite

Tavoitteena on tarjota korkeatasoinen suoja kirjalliselle ja taiteelliselle omaisuudelle yhdenmukaistamalla vuokraus- ja lainausoikeuteen sekä tiettyihin tekijänoikeuksien lähioikeuksiin, kuten mm. tallennus-, kopiointi- ja yleisradiointioikeuteen ja yleisölle välittämisen oikeuteen liittyvää lainsäädäntöä.

Sisältö

Neuvoston direktiivissä 92/100/ETY säädetään yksinoikeudesta sallia tai kieltää tekijänoikeuden piiriin kuuluvien teosten ja muiden, lähioikeuksien piiriin kuuluvien teosten vuokraaminen ja lainaaminen.

Direktiivin säännökset koskevat sopimussuhteita, joissa osapuolina ovat yhtäältä esittäjät ja tekijät ja toisaalta elokuvantuottajat (2 artiklan 5, 6, ja 7 kohta). Direktiivissä on säännöksiä mm. siitä, milloin tietyt luovuttamattomat elokuvateoksiin liittyvät oikeudet - kuten tekijöiden ja esittäjien oikeus kohtuulliseen korvaukseen - katsotaan siirretyiksi (4 artikla). Oikeus kohtuulliseen korvaukseen voidaan antaa tekijöitä tai esittäjiä edustavien yhteisvalvontajärjestöjen hallinnoitavaksi. Direktiivissä tarkoitettut oikeudet voidaan siirtää tai luovuttaa taikka niihin voidaan antaa sopimukseen perustuva käyttö lupa. (2 artiklan 4 kohta, 7 artiklan 2 kohta ja 9 artiklan 4 kohta).

9.2. Tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloaika

Neuvoston direktiivi 93/98/ETY, annettu 29. lokakuuta 1993, tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajan yhdenmukaistamisesta

Tavoite

Neuvoston direktiivillä 93/98/ETY yhdenmukaistetaan täysin kaikkien tekijänoikeuden ja sen lähioikeuksien suojan piiriin kuuluvien teosten ja muiden kohteiden suojan voimassaoloaika jäsenvaltioissa.

Sisältö

Neuvoston direktiivissä 93/98/ETY säädetään, että tekijänoikeudet ovat voimassa 70 vuotta tekijän kuolemasta (tai 70 vuotta teoksen saattamisesta laillisesti yleisön saataville) ja lähioikeudet 50 vuotta siitä tapahtumasta, josta voimassaolo alkaa (1 artikla). Direktiivin piiriin kuuluu muitakin seikkoja, kuten aiemmin julkaisemattomien teosten (4 artikla), arvostelu- ja tiedejulkaisujen (5 artikla) sekä valokuvien (6 artikla) suoja.

9.3. Tietokoneohjelmat

Neuvoston direktiivi 91/250/ETY, annettu 14. toukokuuta 1991, tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta

Tavoite

Direktiivin 91/250/EY tavoitteena on yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä, joka koskee tietokoneohjelmien suojaamista. Tarkoituksena on luoda sellainen oikeudellinen ympäristö, joka antaa suojaa tietokoneohjelmien luvaton kopiointia vastaan.

Sisältö

Direktiivissä 91/250/EY annetaan tekijänoikeussuoja tietokoneohjelmille, joita pidetään kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyssä Bernin yleissopimuksessa tarkoitettuina kirjallisina teoksina. Direktiivissä säädetään tietyistä yksinoikeuksista ja luetellaan joitakin niistä tehtäviä poikkeuksia (mm. tärkeä mahdollisuus ohjelman analysointiin, kun tavoitteena on sen ja muiden ohjelmien yhteensopivuus). Lisäksi annetaan säännöksiä joistakin täytäntöönpanoon liittyvistä kysymyksistä ja yhdenmukaistetaan suojan saamisen edellyttämä alkuperäisyysaste.

Direktiivissä käsitellään sopimussuhteisiin liittyviä kysymyksiä säätämällä käyttäjien vähimmäisoikeuksista. Esimerkiksi henkilöä, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa, ei voida sopimuksin kieltää valmistamasta varmuuskappaletta, ”sikäli kuin se on tämän käytön kannalta tarpeen” (5 artiklan 2 kohta). Sopimuksin ei voida estää tietokoneohjelman toiminnan tarkkailemista, tutkimista tai kokeilemista (5 artiklan 3 kohta). Lisäksi säädetään, että kaikkien sopimusmääräysten, jotka ovat 6 artiklassa säädetyn analysointia koskevan poikkeuksen (6 artikla) vastaisia, on oltava mitättömiä.

9.4. Tietokannat

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/9/EY, annettu 11. maaliskuuta 1996, tietokantojen oikeudellisesta suojasta

Tavoite

Direktiivissä 96/9/EY annetaan yhdenmukainen suoja niin alkuperäisille tietokannoille (direktiivin tekijänoikeussäännösten kautta) kuin muutetuille tietokannoille (sui generis -oikeuden kautta).

Sisältö

Direktiivin 96/9/EY tekijänoikeussäännökset kattavat kaikki alkuperäiset teosten, tietojen tai muiden itsenäisten aineistojen kokoelmat (1 artikla). Lisäksi direktiivillä otetaan käyttöön sui generis -säännöstö, jolla annetaan muutetuille tietokannoille, joiden laatiminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta edellyttäneille 15 vuoden suoja-aika (10 artikla).

Sui generis -oikeus voidaan siirtää, luovuttaa tai siihen voidaan antaa sopimukseen perustuva käyttö lupa (7 artiklan 3 kohta). Direktiivissä on niinkään samankaltaisia säännöksiä kuin tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetussa direktiivissä 91/250/EY. Erityisesti mainittakoon, että sopimusmääräykset, jotka estävät tietokannan laillista käyttäjää kopioimasta ja käyttämästä uudelleen kannan sisällön laadullisesti ja/tai määrällisesti arvioiden epäolennaisia osia mihin tahansa tarkoitukseen, ovat mitättömiä.

9.5. Satelliitti- ja kaapelilähetykset

Neuvoston direktiivi 93/83/EY, annettu 27. syyskuuta 1993, tiettyjen satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta

Tavoite

Tavoitteena on täyttää aukot, joita esiintyy maiden rajojen yli lähetettävien ohjelmien suojassa, kun välityksessä käytetään satelliittia tai kaapelia. Direktiivillä 93/83/ETY pyritään poistamaan oikeudelliset epäselvyydet, joiden taustalla ovat erot jäsenvaltioiden säännösten tarjoaman tekijänoikeus- ja lähioikeussuojan tasossa, ja epäselvyydet siitä, mitä lakia sovelletaan ohjelmien lähettämiseen satelliitin kautta valtioiden rajojen yli tai muista jäsenvaltioista tulevien ohjelmien lähettämiseen edelleen kaapeleitse.

Sisältö

Direktiivi 93/83/ETY täydentää yhteisön aloitetta eurooppalaisen audiovisuaalialueen perustamisesta: se sisältää ne elementit, jotka puuttuvat ”televisio ilman rajoja -direktiivistä” (89/552/ETY), jossa ei ole säännöksiä tekijänoikeudesta.

Direktiivissä 93/83/ETY vahvistetaan periaatteeksi, että oikeudet ohjelmien yleisradiointiin ja edelleenlähetykseen kaapeleitse voitaisiin hankkia ainoastaan (yksittäisillä tai kollektiivisilla) sopimuksilla (eikä laissa säädetyn käyttöluopajärjestelmän kautta) (3 ja 8 artikla). Direktiivissä säädetään niinikään, että ohjelmien edelleenlähetyksestä kaapeleitse koskevien oikeuksien hallinnoijana täytyy olla yhteisvalvontajärjestö (9 artikla). Jollei yleisradiolähetyksen edelleenlähetyksluvasta ole tehty sopimusta, osapuolten on voitava käyttää yhtä tai useampaa välittäjää (11 artikla). Direktiivin tavoitteena on lisäksi estää neuvotteluasemien väärinkäyttö (12 artikla).

9.6. Puolijohdetuotteiden piirimallit

Neuvoston direktiivi 87/54/ETY, annettu 16. joulukuuta 1986, puolijohdetuotteiden piirimallien oikeudellisesta suojasta

Tavoite

Tavoitteena on säätää puolijohdetuotteitten piirimallien oikeudellisesta suojasta, olipa kyse yksittäisistä komponenteista taikka puolijohdesirulla olevan integroidun piirin osasta tai koko piiristä.

Sisältö

Direktiivillä 87/54/ETY suojataan piirimallin tekijän tekijänoikeuksia edellyttäen, että malli on tekijänsä oman älyllisen ponnistuksen tulos eikä yleisesti tunnettu puolijohdeteollisuudessa. Suojaan kuuluvat oikeudet sallia tai kieltää a) kappaleen valmistaminen suojatusta piirimallista ja b) piirimallin tai sitä käyttäen valmistetun tuotteen kaupallinen käyttö tai maahantuonti.

Vireillä olevaa lainsäädäntötyötä

Asiaa koskevan Bernin yleissopimuksen määräyksen (14 ter artikla) perusteella Euroopan komissio teki ehdotuksen jälleenmyyntikorvausta teoksen myynnistä (droit de suite) koskevaksi direktiiviksi.⁴³ Jälleenmyyntikorvausoikeus on kuvataideteoksen tekijän ja hänen kuoltuaan hänen perillistensä tai muiden edunsaajiensa oikeus saada prosenttiosuus kaikista teoksen jälleenmyynnistä saaduista myyntihinnoista.

⁴³ Ehdotus on menossa ministerineuvoston toiseen käsittelyyn (7. helmikuuta 2001).

Neuvosto on jo sopinut asiaa koskevasta yhteisestä kannasta. Sen 6 artiklan 2 kohdan mukaan jälleenmyyntikorvausoikeuden hallinnointi voidaan uskoa yhteisvalvontajärjestöille.

Luonnoksessa direktiiviksi tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa pyritään varmistamaan yhtenäismarkkinat tekijänoikeuden ja lähioikeuksien alalla; erityisesti korostetaan uusia tuotteita ja palveluja. Vastauksena tekniikan uusiin haasteisiin direktiivillä muokattaisiin ja täydennettäisiin näitä oikeuksia koskevia EU:n nykyisiä lainsäädäntöpuutteita sekä oikeudenhaltijoiden että käyttäjien eduksi. Lisäksi direktiivillä pantaisiin yhteisön tasolla täytäntöön WIPO-Internet-sopimusten keskeiset aineelliset velvoitteet. Neuvosto on jo päässyt poliittiseen sopimukseen yhteisestä kannasta. Direktiivin lopullinen antaminen lienee mahdollista alkuvuodesta 2001.⁴⁴

10. JULKISET HANKINNAT

Vireillä olevaa lainsäädäntötyötä

Euroopan komissio on tehnyt ehdotuksen julkisia tavara- ja palveluhankintoja sekä julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta annettujen direktiivien yksinkertaistamiseksi ja ajanmukaistamiseksi.⁴⁵ Komissio ehdottaa yhtä ainoaa direktiiviä, joka koskee niin tavara- ja palveluhankinnoista kuin rakennusurakoistakin tehtäviä sopimuksia, sillä näin voitaisiin koota näitä sopimuksia koskevat menettelyt yhteen tekstiin ja säilyttää johdonmukaisuus lainsäädäntöprosessin kuluessa. Ehdotuksen II osastossa käsitellään sopimuksiin sovellettavia sääntöjä. Ehdotus on lainsäädäntöprosessin alkuvaiheessa, eikä neuvoston yhteistä kantaa odoteta ennen kesäkuuta 2001.

10.1. Julkisia palveluhankintoja koskevat sopimukset

Neuvoston direktiivi 92/50/ETY, annettu 18. kesäkuuta 1992, julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta

Tavoite

Tavoitteena on koordinoida julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjä siinä tapauksessa, etteivät hankinnat jo kuulu julkisia rakennusurakoita ja julkisia tavaranhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen piiriin.

Sisältö

Direktiiviä 92/50/ETY sovelletaan sellaisiin julkisia palveluhankintoja koskeviin sopimuksiin, joiden ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähintään 200 000 euroa palvelun suorittajan kokonaiskorvaus mukaan luettuna. Direktiivin alaan kuuluvat myös sekä palvelu- että tavaranhankintoja koskevat sopimukset, joissa palvelujen arvo on tavaroiden arvoa suurempi. Direktiiviä ei sovelleta sopimuksiin, joita säännellään tietyillä kansainvälisillä sopimuksilla tai jotka tehdään kansainvälisen organisaation erityisen menettelyn mukaisesti. Sitä ei sovelleta myöskään sopimuksiin, jotka on julistettu salaisiksi tai joiden toteuttaminen edellyttää erityisiä turvatoimia. Soveltamisalan ulkopuolella ovat myös sopimukset, jotka myönnetään yksinoikeuden perusteella perustamissopimuksen mukaisten kansallisten säännösten nojalla.

⁴⁴ Ehdotus on menossa Euroopan parlamentin toiseen käsittelyyn (7. helmikuuta 2001).

⁴⁵ EYVL C 29, 30.1.2001, s. 11.

Hankintaviranomaisten on laadittava kunkin palvelun osalta eurooppalaisten standardien mukaiset tekniset eritelmät. Ensisijaisiksi määriteltyihin palveluihin (liite I A) sovelletaan lisäsäännöistä, jotka koskevat sopimuksetekomenettelyn valintaa ja suunnittelukilpailujen sääntöjä. Kun hankintaviranomaiset tekevät sopimuksia ensisijaisista palveluista, niiden on valittava jokin kolmesta menettelytavasta. Avoimessa menettelyssä kaikki palveluntarjoajat voivat jättää tarjouksen. Rajoitetussa menettelyssä tarjouksen voivat puolestaan jättää vain ne palveluntarjoajat, joilta tarjousta on pyydetty. Neuvottelumenettelyssä hankintaviranomaiset ottavat yhteyttä valitsemiinsa palveluntarjoajiin ja niistä yhden tai useamman kanssa neuvottelevat sopimuksen ehdoista. Hankintaviranomaiset voivat lisäksi päättää järjestää suunnittelukilpailun.

Ensisijaisten palvelujen hankinnasta ilmoittamiselle asetetaan direktiivissä yhteiset säännöt, joiden mukaan on käytettävä mallien mukaisia ilmoituksia. Yhteisiä sääntöjä asetetaan myös osallistumiselle ja sopimuksen myöntämiselle, jotta ne varmasti myönnetään ilmoitettujen kriteerien mukaisesti. Valintaprosessista voidaan sulkea pois sellaiset palveluntarjoajat, jotka ovat konkurssissa tai purkamiseen liittyvässä taikka muussa selvitystilassa.

10.2. Julkisia rakennusurakoita koskevat sopimukset

Neuvoston direktiivi 93/37/ETY, annettu 14. kesäkuuta 1993, julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta

Tavoite

Tavoitteena on julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen konsolidointi ja koordinointi.

Sisältö

Direktiiviä 93/37/ETY sovelletaan sopimuksiin,⁴⁶ joiden tarkoituksena on talon- ja maarakennustöitä, asennuksia tai rakennuksen loppuun saattamista sisältävän rakennusurakan toteuttaminen tai sekä sen toteuttaminen että suunnittelu taikka hankintaviranomaisen asettamat vaatimukset täyttävän rakennusurakan toteuttaminen millä tahansa tavalla.

Kun jäsenvaltioiden hankintaviranomaiset antavat yli 50 prosentin arvosta rahoitusta itse tekemälleen tai jonkin muun yksikön tekemälle rakennusurakkasopimukselle, jonka arvo ilman arvonlisäveroa ylittää tietyt kynnykset,⁴⁷ niiden on varmistettava, että sopimus on direktiivin mukainen.

Kun hankintaviranomaiset tekevät sopimuksia ensisijaisista palveluista, niiden on valittava jokin kolmesta menettelytavasta. Avoimessa menettelyssä kaikki palveluntarjoajat voivat jättää tarjouksen. Rajoitetussa menettelyssä tarjouksen voivat puolestaan jättää vain ne palveluntarjoajat, joilta tarjousta on pyydetty. Direktiivissä luetelluissa erityistapauksissa voidaan lisäksi käyttää neuvottelumenettelyä, jossa hankintaviranomaiset ottavat yhteyttä

⁴⁶ Lukuun ottamatta sopimuksia, joiden tarkoituksena on juomaveden tuottaminen, kuljetus ja jakelu, sopimuksia, joiden myöntäjän pääasiallinen toiminta-ala on energian tuotanto tai jakelu, ja televiestintään liittyviä sopimuksia. Direktiivin soveltamisalaan eivät niinkään kuulu salaiseksi julistettut sopimukset eivätkä sellaiset sopimukset, joihin liittyy jäsenvaltion keskeisten turvallisuusetujen suojelu. Direktiiviä ei sovelleta myöskään sopimuksiin, joita säännellään tietyillä kansainvälisillä sopimuksilla tai jotka tehdään kansainvälisen organisaation erityisen menettelyn mukaisesti.

⁴⁷ Vähintään 5 miljoonaa euroa. Arvo ilmoitetaan kansallisina valuuttoina, ja se tarkistetaan kahden vuoden välein 1. tammikuuta 1992 lähtien.

valitsemiinsa palveluntarjoajiin ja niistä yhden tai useamman kanssa neuvottelevat sopimuksen ehdoista.

Hankintaviranomaisten on direktiivin mukaan laadittava eurooppalaisten standardien mukaiset tekniset eritelmät joko kunkin urakkasopimuksen yleisiin asiakirjoihin tai sopimusasiakirjoihin. Viranomaisen on julkaistava ilmoituksia tiettyjen mallien ja määräaikojen mukaisesti, ja niissä on annettava tietyt tiedot sopimuksesta.

Direktiivissä on sääntöjä myös urakoitsijan valinnasta ja sopimuksen tekemisestä. Hylätylle hakijalle, joka pyytää perusteita tarjouksensa hylkäämiselle, on ilmoitettava niistä 15 päivän kuluessa. Tiedot on annettava kustakin sopimuksesta tehtävänä kirjallisena selvityksenä, josta käyvät ilmi hankintaviranomaisen nimi, valittujen ehdokkaiden nimet ja näiden valinnan perusteet. Raportissa on lueteltava myös hylättyjen ehdokkaiden tai tarjoajien nimet sekä näiden hylkäämisen perusteet samoin kuin sopimuspuoleksi valitun tarjoajan nimi ja tämän valinnan perusteet.

10.3. Julkisia tavaranhankintoja ja rakennusurakoita koskeviin sopimuksiin liittyvät muutoksenhakumenettelyt

Neuvoston direktiivi 89/665/ETY, annettu 21. joulukuuta 1989, julkisia tavaranhankintoja ja rakennusurakoita koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen soveltamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston direktiivillä 92/50/ETY

Tavoite

Direktiivillä pyritään varmistamaan riittävät muutoksenhakumenettelyt niille tahoille, joiden etua väitetty virheellinen menettely on loukannut tai saattaa loukata (1 artikla).

Sisältö

Kaikkiin jäsenvaltioiden hankintaviranomaisten päätöksiin, jotka ovat lainvastaisia, on voitava hakea muutosta. Muutoksenhakekeinoihin on kuuluttava erityisesti väliaikaisia toimenpiteitä, kuten sopimusmenettelyn keskeyttäminen, lainvastaisten päätösten ja syrjivän menettelyn poistaminen (2 artikla).

LIITE II
LUETTELO SOPIMUSOIKEUDELLISEEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN
VAIKUTTAVISTA KANSAINVÄLISISTÄ SOPIMUKSISTA

1. YK:N YLEISSOPIMUKSET

New Yorkissa 1974 hyväksytty CONVENTION ON THE LIMITATION PERIOD IN THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (kansainvälisen tavarakaupan määräaikaista rajoittamista koskeva yleissopimus), sellaisena kuin se on muutettuna 11.4.1980 hyväksytyllä pöytäkirjalla PROTOCOL AMENDING THE CONVENTION ON THE LIMITATION PERIOD IN THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS

Sitovuus:

Tämä sopimus on voimassa sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla pöytäkirjalla (yksikään EU:n jäsenvaltio ei ole hyväksynyt pöytäkirjaa eikä sopimusta). Lakkautettu Saksan demokraattinen tasavalta hyväksyi sopimusta muuttavan pöytäkirjan 31. elokuuta 1989 ja kuului siten myös vuoden 1974 sopimuksen piiriin.

Wienissä 1980 hyväksytty YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN YLEISSOPIMUS KANSAINVÄLISTÄ TAVARAN KAUPPAA KOSKEVISTA SOPIMUKSISTA (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, CISG)

Sitovuus:

Ainoastaan Yhdistynyt kuningaskunta, Portugali ja Irlanti eivät ole liittyneet yleissopimukseen eivätkä niin muodoin ole sopimuspuolia. Muissa EU:n jäsenvaltioissa yleissopimus on voimassa.

1992 hyväksytty UNCITRAL LEGAL GUIDE ON INTERNATIONAL COUNTERTRADE TRANSACTIONS (Uncitralin oikeudellinen opas kansainväliseen vastakauppaan)

Sitovuus:

Ei oikeudellisesti sitova.

New Yorkissa 1988 hyväksytty UNITED NATIONS CONVENTION ON INTERNATIONAL BILLS OF EXCHANGE AND INTERNATIONAL PROMISSORY NOTES (Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus ostovekseleistä ja kansainvälisistä vekseleistä)

Sitovuus:

Yleissopimus ei ole voimassa. Voimaantulo edellyttää kymmentä ratifiointia. Yksikään EU:n jäsenvaltio ei ole allekirjoittanut.

1987 hyväksytty UNCITRAL LEGAL GUIDE ON ELECTRONIC FUNDS TRANSFERS (Uncitralin oikeudellinen opas sähköiseen varojensiirtoon)

Sitovuus:

Ei oikeudellisesti sitova.

1992 hyväksytty UNCITRAL MODEL LAW ON INTERNATIONAL CREDIT TRANSFERS (Uncitralin mallilaki kansainvälisestä luotonsiirrosta)

Sitovuus:

Sitova kansalliseen lainsäädäntöön siirrettynä.

New Yorkissa 1996 hyväksytty UNITED NATIONS CONVENTION ON INDEPENDENT GUARANTEES AND STAND-BY LETTERS OF CREDIT (Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus puolueettomista takuista ja remburssivalmiudesta)

Sitovuus:

Yleissopimus tuli voimaan 1. tammikuuta 2000. Yksikään EU:n jäsenvaltio ei ole allekirjoittanut.

Hampurissa 1978 hyväksytty UNITED NATIONS CONVENTION ON THE CARRIAGE OF GOODS BY SEA (HAMBURG RULES) (Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus tavaroiden merikuljetuksesta, ”Hampurin säännöt”)

Sitovuus:

Yleissopimus tuli voimaan 1.11.1992.

Allekirjoittaneita valtioita: Tanska (18.4.1979), Suomi (18.4.1979), Ranska (18.4.1979), Saksa (31.3.1978), Portugali (31.3.1978) ja Ruotsi (18.4.1979).

Ratifioinut valtio: Itävalta (29.7.1993).

Wienissä 1991 hyväksytty UNITED NATIONS CONVENTION ON THE LIABILITY OF OPERATORS OF TRANSPORT TERMINALS IN INTERNATIONAL TRADE (Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus kuljetustermiinalioperaattoreiden vastuusta kansainvälisessä kaupassa)

Sitovuus:

Yleissopimus ei ole voimassa. Voimaantulo edellyttää viittä ratifiointia.

Allekirjoittaneita valtioita: Ranska (15.10.1991) ja Espanja (15.4.1991).

1996 hyväksytty UNCITRAL MODEL LAW ON ELECTRONIC COMMERCE WITH GUIDE TO ENACTMENT (Uncitralin mallilaki sähköisestä kaupankäynnistä ja säännösoapas) ja siihen 1998 hyväksytty 5 a lisäartikla

Sitovuus:

Sitova kansalliseen lainsäädäntöön siirrettynä.

New Yorkissa 1987 hyväksytty UNCITRAL Legal Guide on Drawing Up International Contracts for the Construction of Industrial Works (Uncitralin oikeudellinen opas teollisuuslaitosten rakentamista koskevien kansainvälisten sopimusten laatimiseen)

Sitovuus:

Ei oikeudellisesti sitova.

2. UNIDROIT'N (SOPIMUSOIKEUDEN YHDENMUKAISTAMISEKSI TOIMIVAN KANSAINVÄLISEN INSTITUUTIN) SOPIMUKSET

1994 hyväksytty UNIDROIT Principles for International Commercial Contracts (kansainvälisiä kauppasopimuksia koskevat Unidroit'n periaatteet)

Sitovuus:

Ei oikeudellisesti sitova.

Haagissa 1964 allekirjoitettu CONVENTION RELATING TO A UNIFORM LAW ON THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (kansainvälisen tavarakaupan lainsäädännöllistä yhdenmukaistamista koskeva yleissopimus)

Sitovuus:

Voimassa Yhdistyneessä kuningaskunnassa (ratifioitu 31.8.1967). Irtisanoutuneita valtioita: Italia (11.12.1986), Saksa (1.1.1990), Alankomaat (1.1.1991), Belgia (1.11.1996) ja Luxemburg (20.1.1997)).

Allekirjoittaneita valtioita: Kreikka (ad referendum, 3.8.1964) ja Ranska (31.12.1965).

Haagissa 1. heinäkuuta 1964 allekirjoitettu CONVENTION RELATING TO A UNIFORM LAW ON THE FORMATION OF CONTRACTS FOR THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (kansainvälisten tavarakauppasopimusten lainsäädännöllistä yhdenmukaistamista koskeva yleissopimus)

Sitovuus:

Voimassa Yhdistyneessä kuningaskunnassa (ratifioitu 31.8.1967). Irtisanoutuneita valtioita: Italia (11.12.1986), Saksa (1.1.1990), Alankomaat (1.1.1991), Belgia (1.11.1996) ja Luxemburg (20.1.1998).

Allekirjoittaneita valtioita: Kreikka (ad referendum, 3.8.1964) ja Ranska (31.12.1965).

Genevessä 17. helmikuuta 1983 allekirjoitettu CONVENTION ON AGENCY IN THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (kansainvälisen tavarakaupan hallintoelintä koskeva yleissopimus)

Sitovuus:

Ratifioineita valtioita: Italia (16.6.1986) ja Ranska (7.8.1987).

Muut EU:n jäsenvaltiot eivät ole allekirjoittaneet.

Yleissopimus tulee voimaan vasta kun kymmenen valtiota on sen hyväksynyt (33 artikla).

Ottawassa 28. toukokuuta 1988 hyväksytty UNIDROIT CONVENTION ON INTERNATIONAL FINANCIAL LEASING (kansainvälistä rahoitusleasing-toimintaa koskeva Unidroit'n yleissopimus)

Sitovuus:

Yleissopimus on voimassa.

Ratifioineita valtioita: Ranska (julistuksella, 23.9.1991) ja Italia (29.11.1993).

Allekirjoittaneita valtioita: Suomi (30.11.1990) ja Belgia (21.12.1990).

Ottawassa 28. toukokuuta 1998 hyväksytty UNIDROIT CONVENTION ON INTERNATIONAL FACTORING (kansainvälistä faktoring-toimintaa koskeva Unidroit'n yleissopimus)

Sitovuus:

Yleissopimus on voimassa.

Ratifioineita valtioita: Ranska (julistuksella, 23.9.1991), Italia (29.11.1993) ja Saksa (20.5.1998)

Allekirjoittaneita valtioita: Suomi (30.11.1990), Belgia (21.12.1990) ja Yhdistynyt kuningaskunta (31.12.1990).

3. EUROOPAN NEUVOSTON SOPIMUKSET

Strasbourgissa 20.4.1959 allekirjoitettu EUROPEAN CONVENTION ON COMPULSORY INSURANCE AGAINST CIVIL LIABILITY IN RESPECT OF MOTOR VEHICLES (Euroopan yleissopimus moottoriajoneuvoja koskevasta pakollisesta vahinkovastuuvakuutuksesta)

Sitovuus:

Yleissopimus tuli voimaan 22.9.1969.

Ratifioineita valtioita: Itävalta (10.4.1972), Tanska (24.6.1969), Saksa (5.1.1966), Kreikka (29.5.1961) ja Ruotsi (22.6.1969).

Allekirjoittaneita valtioita: Belgia (20.4.1959), Ranska (20.4.1959), Italia (20.4.1959) ja Luxemburg (20.4.1959).

Pariisissa 17.12.1962 allekirjoitettu CONVENTION ON THE LIABILITY OF HOTELKEEPERS CONCERNING THE PROPERTY OF THEIR GUESTS (yleissopimus majoitusliikkeen pitäjien vastuusta heidän asiakkaittensa omaisuuteen suhteen)

Sitovuus:

Yleissopimus tuli voimaan 15.2.1967.

Ratifioineita valtioita: Belgia (14.9.1972), Ranska (19.9.1967), Saksa (14.11.1966), Irlanti (7.5.1963), Italia (11.5.1979), Luxemburg (25.1.1980) ja Yhdistynyt kuningaskunta (12.7.1963)

Allekirjoittaneita valtioita: Itävalta (17.12.1962), Kreikka (17.12.1962) ja Alankomaat (17.12.1962).

Strasbourgissa 27.11.1963 allekirjoitettu CONVENTION ON THE UNIFICATION OF CERTAIN POINTS OF SUBSTANTIVE LAW ON PATENTS FOR INVENTION (yleissopimus eräiden kohtien yhdenmukaistamisesta keksintöjä koskevassa patenttilainsäädännössä)

Sitovuus:

Yleissopimus tuli voimaan 1.8.1980.

Ratifioineita valtioita: Belgia (23.9.1999), Tanska (29.9.1989), Ranska (27.2.1980), Saksa (30.4.1980), Irlanti (25.1.1968), Italia (17.2.1981), Luxemburg (14.9.1977), Alankomaat (2.9.1987), Ruotsi (3.3.1978) ja Yhdistynyt kuningaskunta (16.11.1977).

Strasbourgissa 20.1.1966 allekirjoitettu EUROPEAN CONVENTION ON ESTABLISHMENT OF COMPANIES (Euroopan yleissopimus yritysten asettautumisesta)

Sitovuus:

Yleissopimus ei ole voimassa. Voimaantulo edellyttää viittä ratifiointia.

Allekirjoittaneita valtioita: Belgia (20.1.1966), Saksa (5.11.1968), Italia (24.3.1966) ja Luxemburg (18.9.1968).

Pariisissa 11.12.1967 allekirjoitettu EUROPEAN CONVENTION ON FOREIGN MONEY LIABILITIES (Euroopan yleissopimus ulkomaisista valuuttaveloista)

Sitovuus:

Yleissopimus ei ole voimassa. Voimaantulo edellyttää kolmea ratifiointia.

Ratifioinut valtio: Luxemburg (9.2.1981).

Allekirjoittaneita valtioita: Itävalta (11.12.1967), Ranska (11.12.1967) ja Saksa (11.12.1967).

Strasbourgissa 24.11.1969 allekirjoitettu EUROPEAN AGREEMENT ON "AU PAIR" PLACEMENT (Au pair -asemassa olevia henkilöitä koskeva eurooppalainen yleissopimus)

Sitovuus:

Sopimus tuli voimaan 30.5.1971.

Ratifioineita valtioita: Tanska (29.4.1971), Ranska (5.2.1971), Italia (8.11.1973), Luxemburg (24.7.1990) ja Espanja (11.8.1988).

Allekirjoittaneita valtioita: Belgia (24.11.1969), Suomi (16.7.1997), Saksa (2.10.1976) ja Kreikka (22.8.1979).

Baselissa 16.5.1972 allekirjoitettu EUROPEAN CONVENTION ON THE PLACE OF PAYMENT OF MONEY LIABILITIES (Euroopan yleissopimus velkakirjojen maksupaikasta)

Sitovuus:

Yleissopimus ei ole voimassa. Voimaantulo edellyttää viittä ratifiointia.

Allekirjoittaneita valtioita: Itävalta (16.5.1972), Saksa (16.5.1972) ja Alankomaat (16.5.1972).

Baselissa 6.5.1974 allekirjoitettu EUROPEAN CONVENTION ON THE CALCULATION OF TIME-LIMITS (Euroopan yleissopimus määräaikojen laskennasta)

Sitovuus:

Yleissopimus tuli voimaan 28.4.1983.

Ratifioineita valtioita: Itävalta (11.8.1977) ja Luxemburg (10.10.1984).

Allekirjoittaneita valtioita: Ruotsi, Portugali, Espanja, Saksa, Belgia, Italia ja Ranska.

Strasbourgissa 14.5.1973 allekirjoitettu EUROPEAN CONVENTION ON CIVIL LIABILITY FOR DAMAGE CAUSED BY MOTOR VEHICLES (Euroopan yleissopimus moottoriajoneuvojen aiheuttamia vahinkoja koskevasta yksityisoikeudellisesta vastuusta)

Sitovuus:

Yleissopimus ei ole voimassa. Voimaantulo edellyttää kolmea ratifiointia.

Allekirjoittanut valtio: Saksa (14.5.1973).

Strasbourgissa 27.1.1977 allekirjoitettu EUROPEAN CONVENTION ON PRODUCTS LIABILITY IN REGARD TO PERSONAL INJURY AND DEATH (Euroopan yleissopimus tuotevastuusta ruumiinvamman tai kuoleman tapauksissa)

Sitovuus:

Yleissopimus ei ole voimassa. Voimaantulo edellyttää kolmea ratifiointia.

Allekirjoittaneita valtioita: Itävalta (11.8.1977), Belgia (27.1.1977), Ranska (27.1.1977) ja Luxemburg (27.1.1977).

Luganossa 21.6.1993 allekirjoitettu CONVENTION ON CIVIL LIABILITY FOR DAMAGE RESULTING FROM ACTIVITIES DANGEROUS TO THE ENVIRONMENT (yleissopimus ympäristölle haitallisista toimista aiheutuneita vahinkoja koskevasta yksityisoikeudellisesta vastuusta)

Sitovuus:

Yleissopimus ei ole voimassa. Voimaantulo edellyttää kolmea ratifiointia.

Allekirjoittaneita valtioita: Suomi (21.6.1993), Kreikka (21.6.1993), Italia (21.6.1993), Luxemburg (22.6.1993), Alankomaat (21.6.1993) ja Portugali (6.3.1997).

Strasbourgissa 11.5.1994 allekirjoitettu EUROPEAN CONVENTION RELATING TO QUESTIONS ON COPYRIGHT LAW AND NEIGHBOURING RIGHTS IN THE FRAMEWORK OF TRANSFRONTIER BROADCASTING BY SATELLITE (Euroopan yleissopimus tekijänoikeuden ja lähioikeuksien kysymyksistä maiden välisessä satelliittivälitteisessä yleisradiotoiminnassa)

Sitovuus:

Yleissopimus ei ole voimassa. Voimaantulo edellyttää seitsemää ratifiointia.

Allekirjoittaneita valtioita: Belgia (6.8.1998), Saksa (18.4.1997), Luxemburg (11.5.1994), Espanja (11.5.1994) ja Yhdistynyt kuningaskunta (2.10.1996).

Strasbourgissa 4.11.1999 allekirjoitettu CIVIL LAW CONVENTION ON CORRUPTION (lahjontaa koskeva yksityisoikeudellinen yleissopimus)

Sitovuus:

Yleissopimus ei ole voimassa. Voimaantulo edellyttää 14:ää ratifiointia.

Allekirjoittaneita valtioita: Belgia (8.6.2000), Tanska (4.11.1999), Suomi (8.6.2000), Ranska (26.11.1999), Saksa (4.11.1999), Kreikka (8.6.2000), Irlanti (4.11.1999), Italia (4.11.1999), Luxemburg (4.11.1999), Ruotsi (8.6.2000) ja Yhdistynyt kuningaskunta (8.6.2000).

Haagissa 28.5.1970 allekirjoitettu CONVENTION RELATING TO STOPS ON BEARER SECURITIES IN INTERNATIONAL CIRCULATION (yleissopimus haltijalle asetettuja arvopapereita koskevasta maksukiellosta kansainvälisessä rahaliikenteessä)

Sitovuus:

Yleissopimus tuli voimaan 11.2.1979.

Ratifioineita valtioita: Itävalta (11.8.1977), Belgia (23.5.73), Ranska (23.5.73) ja Luxemburg (23.5.73).

Allekirjoittaneita valtioita: Saksa (28.5.70), Irlanti (23.4.74), Alankomaat (23.4.74) ja Yhdistynyt kuningaskunta (28.5.1970).

Istanbulissa 5.6.1990 allekirjoitettu EUROPEAN CONVENTION ON CERTAIN INTERNATIONAL ASPECTS OF BANKRUPTCY (Euroopan yleissopimus eräistä kansainvälisistä konkurssinäkökohdista)

Sitovuus:

Yleissopimus ei ole voimassa. Voimaantulo edellyttää kolmea ratifiointia.

Allekirjoittaneita valtioita: Belgia (13.6.1990), Ranska (5.6.1990), Saksa (5.6.2000), Kreikka (5.6.1990), Italia (15.1.1991) ja Luxemburg (5.6.1990).

LIITE III

SÄÄNNÖSTÖN RAKENNE JA SITOVAT SÄÄDÖKSET

1. SOPIMUS

1.1. Yleistä

Direktiivi **90/314/ETY** matkapaketeista on ainoa, jossa käsite 'sopimus' määritellään oikeudellisesti: 'sopimuksella' tarkoitetaan kuluttajan ja matkanjärjestäjän tai välittäjän välistä välipuhetta (2 artiklan 5 kohta).

On olemassa sekä ennakolta muotoiltuja vakiosopimuksia että erikseen neuvoteltavia sopimuksia. Direktiivissä **93/13/ETY** kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista säädetään siitä, milloin sopimusehtoa ei pidetä erikseen neuvoteltuna (3 artiklan 2 kohta) ja se niin muodoin kuuluu tämän direktiivin mukaiseen valvontaan.

Myös direktiivi **2000/35/EY** maksuviivästyksistä sisältää tekijöitä, jotka on otettava huomioon ratkaistaessa, onko sopimus kohtuuton (3 artiklan 3–5 kohta).

Kuluttajansuojalainsäädännön yleisperiaatteiden mukaisesti sopimusehdot on laadittava selkeästi ja ymmärrettävästi (ks. direktiivi **93/13/ETY** kohtuuttomista ehdoista ja sen 5 artikla, direktiivi **90/314/ETY** matkapaketeista ja sen 3 artiklan 2 kohta, direktiivi **1999/44/EY** kulutustavaroiden kaupasta ja sen 6 artiklan 2 kohta, direktiivi **97/7/EY** kuluttajansuojasta etäsopimuksissa ja sen 4 artiklan 2 kohta sekä ehdotus direktiiviksi rahoituspalveluiden etämyynnistä ja sen 3 artiklan 2 kohta).

Kuluttajasopimuksessa käytetyt kohtuuttomat ehdot eivät saa olla kuluttajaa sitovia (direktiivi **93/13/ETY** kohtuuttomista ehdoista ja sen 6 artiklan 1 kohta).

Muutamissa direktiiveissä on säännöksiä, jotka korostavat yleisiä periaatteita kuten rehellisyysperiaatetta (ks. direktiivi **86/653/ETY** itsenäisistä kauppaedustajista ja sen 3 artikla sekä direktiivi **93/13/ETY** kohtuuttomista ehdoista ja sen 3 artikla) ja sopimusehtojen suotuisimman tulkinnan periaatetta (ks. direktiivi **93/13/ETY** kohtuuttomista ehdoista ja sen 5 artikla).

1.2. Sopimuksen tekeminen: tarjous ja sen hyväksyminen

YK:n yleissopimus kansainvälistä tavarankauppaa koskevista sopimuksista (**CISG**) sisältää sopimuksen muodostumista koskevia säännöksiä (14–24 artikla).

Yleissopimuksessa selvitetään, milloin ehdotusta sopimuksen tekemiseksi voidaan pitää tarjouksena. Lisäksi siinä on tarjouksen sitovuutta, peruuttamista, hylkäämistä sekä hyväksymistä koskevia määräyksiä.

Etäsopimuksia koskevassa direktiivissä **97/7/ETY** olevan 9 artiklan sekä rahoituspalveluiden etämyyntiä koskevan direktiiviehdotuksen 9 artiklassa kielletään tavaroiden ja palveluiden myynti, jos kuluttaja ei ole niitä tilannut (pakkomyynti). Vastaamatta jättäminen ei merkitse myöntymistä.

1.3. Tekotapa

Sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin **2000/31/EY** mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden oikeusjärjestelmä mahdollistaa sopimusten tekemisen sähköisin menetelmin.

Direktiivissä **86/653/ETY** itsenäisistä kauppaedustajista säädetään, että molemmilla sopimuspuolilla on oikeus pyynnöstä saada toiselta osapuolelta tämän allekirjoittama sopimus. Mutta yleensä myös pelkästään suullisesti tehdyt sopimukset ovat päteviä (13 artikla).

Muissa kuluttajansuojaa koskevissa direktiiveissä säädetään, että sopimus on tehtävä kirjallisesti (ks. direktiivi **87/102/ETY** kulutusluotoista sekä sen 4 artikla ja 6 artiklan 1 kohta, direktiivi **90/314/ETY** matkapaketeista ja sen 4 artiklan 2 kohdan b alakohta sekä direktiivi **94/47/ETY** kiinteistöjen osa-aikaisesta käyttöoikeudesta ja sen 4 artikla).

Direktiivissä **99/93/EY** sähköisiä allekirjoituksia koskevista puitteista asetetaan kriteerit sähköisesti ja käsin tehtyjen allekirjoitusten saattamisesta samaan asemaan.

1.4. Sopimuksen päättymisen

CISG-yleissopimuksessa vahvistetaan, että sopimus voidaan päättää osapuolten sopimuksella (29 artikla).

Itsenäisiä kauppaedustajia koskevassa direktiivissä **86/653/ETY** olevan 15 artiklan nojalla kumpikin osapuoli voi sanoa irti edustussopimuksen, joka on tehty olemaan voimassa toistaiseksi, mutta ainoastaan irtisanomisajan päätyttyä (1–3 kk sopimuksen keston mukaisesti).

Eräissä kuluttajansuojadirektiiveissä myönnetään oikeus sopimuksen peruuttamiseen hyvityksettä ja syytä ilmoittamatta (ks. direktiivi **97/7/EY** etäsopimuksista ja sen 6 artikla, jossa säädetään seitsemän päivän määräajasta, sekä ehdotus direktiiviksi rahoituspalveluiden etämyynnistä ja siinä oleva esitys 14–30 päivän määräajasta, direktiivi **85/577/ETY** muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvotelluista sopimuksista ja sen 5 artikla, jossa säädetään seitsemän päivän määräajasta, sekä direktiivi **94/47/ETY** ja sen 5 artikla, jossa säädetään 10 päivän määräajasta). Asiasta on säännöksiä myös henkivakuutuksia koskevassa direktiivissä **90/619/ETY** (15 artikla: 14–30 päivän määräaika).

2. SOPIMUSTA EDELTÄVÄT JA SOPIMUSVELVOITTEET

2.1. Palvelun tai tavarat toimittavan osapuolen velvoitteet

2.1.1. Tiedottamisvaatimukset

2.1.1.1. Yleistä/toimintatavat

Monissa direktiiveissä säädetään, että tiedot on annettava kirjallisesti (ks. direktiivi **85/577/ETY** muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvotelluista sopimuksista ja sen 4 artikla, direktiivi **87/102/ETY** kuluttajaluotoista sekä sen 4 artikla ja 6 artiklan 1 kohta, direktiivi **90/314/ETY** matkapaketeista sekä sen 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohta, direktiivi **94/47/EY** kiinteistöjen osa-aikaisesta käyttöoikeudesta sekä sen 3 artiklan 1 kohta ja 2 artiklan 4 kohta, direktiivi **97/7/EY** etäsopimuksista ja sen 5 artikla sekä myös ehdotus direktiiviksi rahoituspalveluiden etämyynnistä ja sen 3 artikla).

Tiedot on annettava selvästi ja ymmärrettävästi (ks. direktiivi **2000/31/EY** sähköisestä kaupankäynnistä ja sen 10 artiklan 1 kohta, direktiivi **97/7/EY** etäsopimuksista ja sen 5 artikla, direktiivi **85/577/ETY** muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvotteluista sopimuksista ja sen 4 artikla, direktiivi **90/314/EY** matkapaketeista ja sen 4 artiklan 1 kohta sekä direktiivi **94/47/EY** kiinteistöjen osa-aikaisesta käyttöoikeudesta ja sen 3 artiklan 2 kohta).

Annetuista tiedoista tulee erottamaton osa sopimusta, ja ne sitovat palvelun tarjoajaa kiinteistöjen osa-aikaista käyttöoikeutta koskevan direktiivin **94/47/EY** (3 artiklan 2 kohdan) ja matkapaketteja koskevan direktiivin **90/314/ETY** (3 artiklan 2 kohdan) mukaisesti.

Eräät säännökset koskevat tietoihin tehtyjä muutoksia ja näistä tiedottamista kuluttajalle (ks. direktiivi **94/47/EY** kiinteistöjen osa-aikaisesta käyttöoikeudesta ja sen 3 artiklan 2 kohta, direktiivi **90/314/ETY** matkapaketeista ja sen 4 artiklan 2 kohta sekä direktiivi **87/102/ETY** kuluttajaluotoista ja sen 6 artiklan 2 kohta).

2.1.1.2. Esimerkkejä tiedottamisvaatimuksista ja määräajoista

aa) Ennen sopimuksen allekirjoittamista

Tietojen antaminen ennen sopimuksen tekoa Monissa kuluttajansuojadirektiiveissä on säännöksiä ennen sopimuksen tekoa vaadittavasta tiedottamisesta. Tällainen tiedottaminen koskee mm. tavaroiden tai palveluiden tärkeimpiä ominaisuuksia, hintaa ja oheiskustannuksia, maksujärjestelyitä, kuluttajan oikeuksia ja velvollisuuksia sekä sopimuksen päättämistä ja hyvitysmenettelyitä (ks. direktiivi **97/7/EY** etäsopimuksista ja sen 4 artikla; tiedoista on myös saatava vahvistus hyvissä ajoin sopimuksen täyttämisen kuluessa ja viimeistään tavarantoimitushetkellä: ks. 5 artikla), direktiivi **87/102/ETY** kulutusluotoista (6 artikla: tiedoista on saatava vahvistus sopimusta tehtäessä), direktiivi **94/47/EY** kiinteistöjen osa-aikaisesta käyttöoikeudesta ja sen 3 artiklan 1 kohta, direktiivi **90/314/ETY** matkapaketeista sekä sen 3 artikla ja 4 artiklan 1 kohdan a alakohta, direktiivi **92/96/ETY** henkivakuutuksista (31 artiklan 1 kohta ja liitteessä II tarkoitetut yksityiskohtaiset tiedot edunsaajista, takaisinostoarvosta ja maksetun pääoman arvosta), direktiivi **97/5/EY** rajojen yli suoritettavista tilisiirroista (3 artiklassa tarkoitetut yksityiskohtaiset tiedot määräajasta, jonka kuluessa maksumääräys toteutetaan, toimitusmaksuista ja kuluista).

Sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin **2000/31/EY** mukaisesti sopimuksen teon eri teknisissä vaiheissa on annettava tiedot siitä, miten tehty sopimus rekisteröidään, millä kielillä sopimus voidaan tehdä ja mitkä ovat noudatettavat käytännösäännöt (10 artiklan 1 ja 2 kohta).

bb) Tietojen antaminen sopimuksen tekovaiheessa

Direktiivissä **87/344/ETY** oikeusturvavakuutuksesta velvoitetaan vakuutusenantaja tiedottamaan vakuutuksenottajalle tämän oikeudesta vaatia välimiesmenettelyä ja valita vapaasti oma asianajajansa.

Matkapaketteja koskevassa direktiivissä **90/314/ETY** olevan 4 artiklan 2 kohdassa säädetään, että tietyt liitteessä luetellut tekijät on sisällytettävä sopimukseen.

cc) Tietojen antaminen sopimuksen teon jälkeen

Henkivakuutusdirektiivin **92/96/ETY** mukaisesti vakuutusenantajan on tietyssä tapauksessa toimitettava vakuutuksenottajalle ajantasaisesti tiedot vakuutusyhtiöstä ja vakuutusehdoista. Vakuutusenantajan on ilmoitettava vakuutuksenottajalle eduista ja hyvityksistä (31 artiklan

2 kohta ja liite II). Myös kulutusluottodirektiivin **87/102/ETY** mukaisesti kuluttajalle on ilmoitettava kaikista vuotuista korkokantaa ja veloitettavia maksuja koskevista muutoksista (6 artiklan 2 kohta).

Direktiivissä **97/5/EY** rajojen yli suoritettavista tilisiirroista säädetään, että laitosten on toimitettava asiakkailleen rajojen yli suoritettavan tilisiirron toteutuksen tai vastaanoton jälkeen tieto viitenumerosta, jonka avulla asiakas voi tunnistaa tilisiirron, tiedot tilisiirron alkuperäisestä määrästä, kulujen määrästä jne. (4 artikla).

Itsenäisiä kauppaedustajia koskevassa direktiivissä **86/653/ETY** olevan 12 artiklan mukaisesti kauppaedustajalle on toimitettava laskelma maksettavasta provisiosta ja provision määrän laskemiseen vaikuttavat perusteet.

Matkapaketteja koskevan direktiivin **90/314/ETY** mukaisesti kuluttajalle on annettava matkasta yksityiskohtaiset tiedot (4 artiklan 1 kohdan b alakohta).

Muulla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevan direktiivin **85/577/ETY** mukaisesti ilmoitus, josta käy ilmi tämän oikeus peruuttaa oikeustoimi sekä sen henkilön nimi ja osoite, jota kohtaan tätä oikeutta käytetään (4 artikla).

2.1.2. Kaupan takuut

Kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista seikoista on annettu erityinen direktiivi **99/44/EY**, jossa säädetään takuista, selvitetään niiden sisältöä jne. (6 artikla).

2.1.3. Velvoitteiden täyttäminen

YK:n yleissopimuksessa kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista (**CISG**) määrätään myyjän velvollisuudesta luovuttaa tavara sovittuun paikkaan ja aikaan (30 ja 31 artikla).

Etäsopimuksia koskevassa direktiivissä **97/7/EY** olevan 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti elinkeinonharjoittajan on toimitettava tilaus viimeistään sitä päivää seuraavana päivänä, jolloin 30 päivää on kulunut kuluttajan tilauksen antamisesta elinkeinonharjoittajalle.

Ehdotetussa direktiivissä rahoituspalveluiden etämyynnistä säädetään, että kuluttajan on annettava nimenomainen suostumus sopimuksen täyttämiseen ennen peruuttamisoikeudelle varatun ajan päättymistä (5 artikla). **CISG-yleissopimuksessa** jätetään ostajan asiaksi päättää tavaran vastaanottamisesta tai vastaanottamatta jättämisestä, jos myyjä luovuttaa tavaran ennen sovittua päivämäärää.

2.1.4. Sopimuksenmukaisuus

Direktiivissä **99/44/EY** kulutustavaroiden kaupasta säädetään myyjän velvollisuudesta luovuttaa kulutustavarat kauppasopimuksen mukaisina ja hänen vastuustaan, jos tavara ei ole sopimuksenmukaista (2 ja 3 artikla sekä **CISG**, 35–44 artikla).

Myös direktiivissä **90/314/ETY** matkapaketeista edellytetään jäsenvaltioiden varmistavan, että matkanjärjestäjä tai välittäjä vastaa velvollisuuksiensa täyttämisestä (5 artiklan 2 kohta).

2.2. Toisen sopijapuolen velvollisuudet

Ostajan velvollisuuksien osalta **CISG-yleissopimuksessa** määrätään, että ostajan tulee maksaa tavaran hinta sekä ottaa toimitus vastaan (53 ja 60 artikla). Yleissopimukseen sisältyy myös säännöt maksun määrittelemisestä sekä maksupaikasta ja -ajasta (55–59 artikla).

Direktiivissä **86/653/ETY** itsenäisistä kauppaedustajista tehdään ero sovitun palkkion ja tavanomaisen provision välillä ja määritellään provision saamista koskevat säännöt (6–8 artikla) sekä myös provisiota koskevan oikeuden päättymisen (11 artikla). Jos osapuolet eivät ole sopineet palkkiosta tai muusta tavanomaisesta käytännöstä, kauppaedustajalla on oikeus kohtuulliseen palkkioon (6 artiklan 1 kohta).

3. SOPIMUSVELVOLLISUUKSIEN TÄYTTÄMÄTTÄ JÄTTÄMISEN SEURAAMUKSET

3.1. Peruuttaminen, purkaminen ja irtisanominen

Asianomaisissa direktiiveissä on eri vaihtoehtoja sopimuksen päättämiseksi.

Matkapaketteja koskevan direktiivin **90/314/ETY** mukaisesti kuluttajalla on oikeus peruuttaa sopimus hyvityksettä, jos matkanjärjestäjä huonontaa merkittäväällä tavalla jotain oleellista sopimusehtoa.

Eräissä direktiiveissä säädetään nimenomaisesti irtisanomisoikeudesta (ks. direktiivi **94/47/EY** kiinteistöjen osa-aikaisesta käyttöoikeudesta ja sen 5 artiklan 1 kohta kolmen kuukauden irtisanomisajasta sekä 7 artikla luottosopimuksista).

Toisista direktiiveistä tällaiset säännökset puuttuvat (esim. direktiivi **87/102/ETY** kuluttajaluotoista).

Jos kuluttaja peruuttaa sopimuksen tai jos tavaran tai palvelun toimittaja irtisanoo sopimuksen muusta syystä kuin kuluttajan virheestä, eräissä direktiiveissä säädetään kuluttajan oikeudesta saada takaisin kaikki sopimuksen mukaisesti maksamansa summat (ks. direktiivi **97/7/EY** etäsopimuksista ja sen 7 artiklan 2 kohta sekä direktiivi **90/314/ETY** matkapaketeista ja sen 4 artiklan 6 kohta).

3.2. Sopimuskohdaiset erityisoikeudet

Direktiivissä **99/44/EY** kulutustavaroiden kaupasta säädetään direktiivin erityistavoitteiden vuoksi hyvin yksityiskohtaisesti erilaisista kuluttajalle kuuluvista oikeuksista sen varalta, että sopimusta ei täytetä sopimuksenmukaisella tavalla (ks. 3 artikla tavaran korjaamisesta, vaihtamisesta, sen hinnan alentamisesta tai kaupan purkamisesta; ks. myös matkapaketteja koskevassa direktiivissä **90/314/ETY** oleva 5 artikla). Direktiivissä **2000/35/EY** maksuviivästyksistä säädetään samaan tapaan omistuksenpidätyslausekkeesta ennen tavaran toimittamista (4 artikla).

CISG sisältää joukon määräyksiä sen varalta, että myyjä rikkoo sopimuksen; ostaja voi esimerkiksi tietyn ehdoin vaatia myyjää täyttämään velvollisuutensa, toimittamaan korvaavan tavaran tai korjaamaan sen niiltä osin kuin se ei ole sopimuksenmukainen; ostaja voi myös julistaa sopimuksen mitättömäksi tai vaatia hinnanalennusta (46–52 artikla).

3.3. Vahingonkorvaus

Siltä varalta, että tavaraa tai palvelua ei ole toimitettu tai se on toimitettu sopimusehtojen vastaisesti, vahingonkorvausvelvollisuudesta on määräyksiä tai säännöksiä **CISGissä** (45 artiklan 1 kohdan b alakohta), direktiivissä **86/653/ETY** itsenäisistä kauppaedustajista (17 artikla), direktiivissä **97/5/EY** rajojen yli suoritettavista tilisiirroista sekä direktiivissä **90/314/ETY** matkapaketeista (4 artiklan 6 kohta ja 7 artikla).

Direktiivissä **95/46/EY** yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä säädetään erityiskorvauksesta, jos vahinkoa on aiheutunut laittomasta käsittelystä (23 artiklan 1 kohta). Direktiivissä **2000/35/EY** maksuviivästyksistä säädetään, että lukuun ottamatta tapauksia, joissa velallinen ei ole vastuussa viivästyksestä, velkojalla on oikeus vaatia velalliselta kohtuullista korvausta asiaankuuluvista perintäkuluista, jotka ovat aiheutuneet velallisen maksuviivästyksestä (3 artiklan 1 kohdan e alakohta). Edelleen direktiivissä **2000/35/EY** maksuviivästyksistä säädetään viivästyskorosta, jos maksupäivä on määrätty, ja silloinkin, kun maksupäivää ei ole määrätty (3 artikla).

4. SOPIMUKSEN ULKOPUOLINEN VASTUU

4.1. Vastuu turvallisuudeltaan puutteellisista tuotteista

Direktiivissä **85/374/ETY** määritellään turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen käsite ja vahvistetaan yleiset vastuusäännöt sen varalta, että turvallisuudeltaan puutteellisesta tuotteesta aiheutuu kuluttajalle vahinkoa. Tuotteen valmistaja tai maahantuoja on korvausvelvollinen siitä riippumatta, onko hän syyllistynyt huolimattomuuteen. Direktiivissä asetetaan yhteisvastuullisuuden periaate tapauksissa, joissa kaksi tai useampi vastaa samasta vahingosta.

4.2. Yksityisyyden suoja

Direktiivissä **95/46/EY** yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä säädetään erityisvaatimuksista ja -ehdoista, joiden mukaisesti henkilötietoja voidaan käsitellä rekisteröidyn annettua tähän suostumuksensa (7 artikla). Direktiivissä **97/66/EY** henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta televiestinnän alalla (12 artiklan 1 kohta ja direktiivissä **97/7/EY** etäsopimuksista (10 artikla) sen sijaan sallitaan automaattisten soittojärjestelmien tai telekopiolaitteiden käyttö suoramarkkinoinnin tarkoituksiin vain, jos tilaaja on antanut siihen ennalta suostumuksensa. Viimeksi mainitussa säädetään myös, että muita televiestinnän keinoja, jotka mahdollistavat yhteyden yksityishenkilöihin, saadaan käyttää ainoastaan, jos kuluttaja ei ole niitä selvästi kieltänyt.

Direktiivissä **95/46/EY** olevan 10, 11, 12 ja 14 artiklan mukaisesti tietoja kerätessä on ilmoitettava esimerkiksi siitä, mitkä ovat tietojenkäsittelyn tarkoitukset ja onko rekisteröidyllä oikeus saada itseään koskevia tietoja ja oikeus niiden oikaisuun. Säännösten pakottava luonne

5. SÄÄNNÖSTEN PAKOTTAVA LUONNE

Useimmissa kuluttajansuojadirektiiveissä säädetään, että kuluttajalla ei ole oikeutta luopua oikeuksistaan. Näin on esimerkiksi direktiivissä **85/577/ETY** muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvotelluista sopimuksista (6 artikla), direktiivissä **87/102/ETY** kulutusluotoista (14 artikla), direktiivissä **90/314/ETY** matkapaketeista (5 artiklan 3 kohta), direktiivissä **94/47/EY** kiinteistöjen osa-aikaisesta käyttöoikeudesta

(8 artikla), direktiivissä **97/7/EY** etäsopimuksista (12 artiklan 1 kohta), direktiivissä **99/44/EY** kulutustavaroiden kaupasta (7 artikla), direktiivissä **93/13/ETY** kohtuuttomista ehdoista, ehdotuksessa direktiiviksi rahoituspalveluiden etämyynnistä (11 artikla) sekä myös direktiivissä **85/374/ETY** kuluttajansuojasta (12 artikla) ja direktiivissä **86/653/ETY** itsenäisistä kauppaedustajista (19 artikla).

6. YHDENMUKAISTAMISEN VÄHIMMÄISTASO

Useiden kuluttajansuojadirektiivien mukaisesti jäsenvaltioilla on oikeus antaa tiukempia säännöksiä kuin direktiiveissä on yhteisesti sovittu (ks. direktiivi **85/577/ETY** muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvotelluista sopimuksista ja sen 8 artikla, direktiivi **87/102/ETY** kuluttajaluotoista ja sen 15 artikla, direktiivi **90/314/ETY** matkapaketeista ja sen 8 artikla, direktiivi **94/47/EY** kiinteistöjen osa-aikaisesta käyttöoikeudesta ja sen 11 artikla, direktiivi **97/7/EY** etäsopimuksista ja sen 14 artikla, direktiivi **99/44/EY** kulutustavaroiden kaupasta ja sen 8 artikla sekä direktiivi **93/13/EY** kohtuuttomista ehdoista ja sen 8 artikla).

Monissa direktiiveissä annetaan useita säännösvaihtoehtoja, toisissa taas samoista asioista on sitovia säännöksiä (esim. todistustaakkaa koskeva säännös toisaalta direktiivissä **97/7/EY** etäsopimuksista ja toisaalta direktiivissä **99/44/EY** kulutustavaroiden kaupasta).